HET LAND VAN AALST

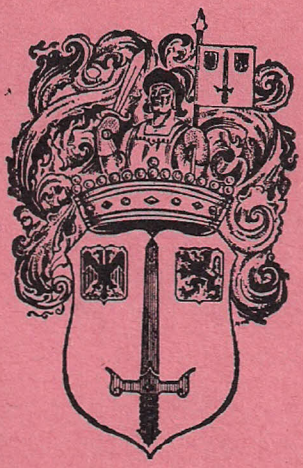

TIJDSCHRIFT VAN DE
HEEMKUNDIGE VERENIGING «HET LAND VAN AALST»

JAARGANG XVIII, 1966 — NUMMER 3

DEEL II

Beroepsnamen en Bijnamen

Eerst geven wij de alfabetische lijst, zoals wij gedaan hebben voor het eerste deel over de familienamen uit persoonsnamen en voornamen. Bij elke BN geven wij dan de parochie of gemeente meestal met de spelling waarin zij voorkomen. Bij herhaling worden de gemeentenamen zo verkort, dat zij gemakkelijk te herkennen zijn.

Voor de afkortingen verwijzen wij naar de lijst in het eerste deel van deze studie. De cijfers tussen haakjes achter de BN geven het aantal aan.

Na die alfabetische lijst geven wij zo goed en zo kwaad als het ons mogelijk was, de betekenis van de namen. Wij hebben ons met opzet beperkt tot het Middelnederlands Handwoordenboek door J. Verdam, omdat wij die namen moeten verklaren met het materiaal, dat ons ten dienste staat uit de 13e en 14e eeuwen. Wij duiden dit woordenboek slechts bij uitzondering aan als MNLW. Sommige namen konden wij verklaren door de woordenlijsten uit de Gentsche Stads- en Baljuwsrekeningen 1280-1336 door J. Vuylsteke, Gent 1900; deze uitgave duiden wij aan door de naam van de stad Gent, met of zonder jaartal.

Wij hebben de BN zoveel mogelijk ingedeeld in verschillende klassen en beroepen :

§ 1. Officies of ambten van Vorsten en Abdijen.

Art. 1. Bijnamen naar de naam van het beroep.

Art. 2 : Bijnamen naar een vakterm.

Art. 3. Bijnamen naar een vorstelijke en geestelijke titel, met hun dienstpersoneel.

§ 2. Gewone beroepen.

Art. 1. Beroepen die het meest uitgeoefend werden en oorsprong zijn van meerdere familienamen.

Art. 2. Allerlei beroepen.

§ 3. Bijzondere klassen van BN. Spel, lichamelijke kenmerken, e.a.

§ 4. Dieren en Planten.

ABBELINC-s, Ansbeke.
ABBATIS Ninove; HABS in anwarpen, Massemen. Gosin abbas, Erwetegem 1280.
ALISTOCH-s, bruere, Aalst (2).
ALUERBIIT-s I, ALUERBIJTS II Denderhoutem, Heldergem I-II.
ALUERDOEC Lovendegem.
AMOERS Ninove.
ANGHISER dcs SB II.
ARDOENS Erondegem.
ASSARD-s Kalken (2). Joh. Asard Hillegem (2); Heinr. Asart, Oembergen; Joh. fil. Heinr. Hillegem; Scalkinus Ioh. Asard, Hillenghem.
ASSEN dci assen de Duerderecht SB II.
BAES Zele; dcs Berlar.
BAESKINS Hinghene.
BAETS Mendonc II zie Mannijns.
BAKE Mespelare; BAKA 7 Eken; BAKEN Denrebelle, Loe.
BAKERMANS Kalken.
BACKERE dcs D-Houtem, Outre, de Axcelle SB, loedenbien dcs b. SB; BACKERS Morseke II, dcs Hasselt II, Okegem, Oudegem (2), Uitbergen;
PISTOR Melle, Westrem, Wettre; PISTORIS Hasselt; PISTRIX de Assce SB II. Reingher Pistor Berlegem, Ghenin id. Marka, Katerina pistoris Hillengem. Beroep : zie Ghiers.
BALLINC-s, Tceerscamp.
BALLEERS I, BALEERS II Heldergem.
BALS St-M-Oudenhove.
BANST dcs Desselberghe.
BARATS Uitbergen.
BARUOETS Hamme; *BARREVOETS (ba'turevoets) Magline.
BARDMAKERE Oesterzele, S-Lievens H, BARDMAKERS Liewe II, BARTMAKERE D-Houtem II, BARTMAKERS Okegem II, BARBATOR Aspelare, D-Houtem, SB I-II, Vlierzele.
BASTARDS Evergem.
BATS Rasegem.
BEGHINA St Gillis, zie Buus, de sclus Maggline, de buggenhout id., de londersele id., Aalst II, de kalkine Hosdine, de Oudegh. St-Gs; Kalken, Wettre.
BEC dcs, Puderse, mercenarius; BECS Bassevelde (4), Steenlant.
BENIGNA in SP, Geraardsb. zie Wigmans, Lare, Hekelghem, Lede.
BERE Aalst, Bavegem, Belle, Gremberg. dcs Denremonde; BEREN Hutberghine.
B**ER**NAGE Woit**in**, Erwetegem 1280.
BERNERE dcs Morseke.
BESTEKERE dcs Vlierzele.
BEUER Hosdine.
BIEDS Ruesselar.
BIERHOEGHE SB.
BIERMANS Badelgem, Evergem, Velseke; BIIRMANS Tceerscamp.
BIGIOMANS Hulste.

BISCHOP dcs Morseke II; EPISCOPUS-I Elne, Hasselt.
BLASEPAPE Joh. Erwetegem 1280.
BLAUERS Gremberghen.
BLIDE-n, Erpe II; BLIDEKEN Erpe I (2); BLIDEKENS id. I-II.
BLIDEMAN Gremberg.
BLIEC Smettelede dca BLIECS Okegem.
BLOEMARDS Zele I. Bald. BLOUMART Erwetegem 1280.
BLOEME Lebbeke, Wighine; BLOEMS Wighine (2), SP, Uitbergen.
BLOETS Basrode.
BLOX Elne, Lebbeke, Wighine, Hulste. sBLOX SB II.
BLONDEN Eroudegem.
BLONDIELS Belle.
BODE-n Drongen, Merem, Wighine.
BONTE Bavegem; BONTIN-s Kalken.
BODELS Zele I-II, BOELE Zele II; BUUDELS Aalst II.
BODS Belle I.
BOEKENWIEL Denremonde.
BOENE Okegem.
BOFFIN Letterhoutem.
BOGHEMANS Steenlant (2).
BOIIST Scleidinghe.
BOC Wettre, BUCS id. BOX Geraardsb. II, Lede, Smerlubbe II, Smettelede, Wansele, 7 Eken. ACF Alelmus hyrcus Auchy 1120.
BOCKINNE Hofstade I = BOCKMAN id. II.
BOKEL-s SB.
BOLENTIER dcs, Oudegem II.
BOLLINS Mendonc, Wachtbeke, Winkele.
BOLLOC Zunnegem.
BONSE dcs, Vliederzele.
BONTE Bavegem; BONTIN-s Kalken.
BORLUT Erpe. Joh. Borluth, Wilengen, Berlegem 1280 f° 167.
BORS Zele I-II.
BORSE II, BORSSINE I Erpe. Eg. BORSE Lierde 1280.
BORSMAKERS Denremonde.
BOTERPOT dcs, Mere II.
BOTS Evergem II, zie Rabbaus.
BOTTOEN-s Heldergem.
BRAIS Grembregh.
BRACHINNE Hosdine.
BRANTIN, Uitbergen.
BRASBATOR de Stienhuffle Maggline.
BREDEL Egid. Erwetegem, Vriesbeke; Beatrix filia Bredels Vriesbeke 1280.
BROEDEMAN, Petrus f. Marg. Stephani Coelins, Hasselt.
BROEDER Erpe, BROEDERS Hofstade II.
BRUERE Letterhoutem, beroep zie Alistoch; BRUERS Wachtbeke, 7 Eken.
BRUKKENS Aalst II.
BULTERE dcs, Larne.
BUSE Belle. BUUS Beghina, St Gillis.

BUSERS Bassevelde.
BUSTIELS Mendonc.
BUTH, W. buth de Bost Wilengem; W. fil. Buth Dichle.
CAULIER Woitin Marka 1280.
DAU Maglem, SP, DAUS SB. Soikinus Dau Herpen 1280.
DECANI in Gint, SP.
DECKERE, Landegem; DECKERS Aalst, dcs Morseke II, Gontergh., Hasnede.
DENNE Zele, dcs id. DENNEN Zele.
DIJNS dcs Ninove II.
DOEC Olsene.
DOEKARDS D-Houtem.
DOLLE dcs- de Voerde, Yedegem II; DOLLEN Stenhuize, Vorde II.
DRIEBROEDS Vorde II.
DRIEGHE Joh. Mich. ej. fr. Smetlede 1280.
DRIEMANS Bornem (2).
DRIUERE de Moerleghem Burst; DRIUERS Aighem.
DROL Hillegem.
DUC Dickelvenne DUCS de Exarde SB.
DUUTS Aalst II.
EDELHEREN Hofstade II.
ELSENBEENS Aalst.
ERGERS Badelg.
ERS Smettelede I = ERRES Hofstade II.
FAIEELRES Oerdegem (1).
FAMAYS Hamme II.
FALOIS, heredes Bald. falois, Vriesbeke 1280.
FARRANT Tceerscamp.
FEIVER Aighem.
FENTERS Hamme II.
FIKONS dci Ninove II.
FICTOR Velseke.
FORMATOR SB.
FRAIKEN Aalst.
FREREN Hasselt I-II, freren de Hasselt, Lierde II-III.
GALLE Bochhoute.
GALOPPIN-s Uitbergen (2).
GANSDRIUER-s Ninove I-II.
GANSEMANS Zele, Daniel de vliete ej. Filius.
GAPERE Okegem II, bijnaam.
GARDISER SB.
GAST, Marg. ux. Bald. Gasts et liberi, Vriesbeke 1280.
GEENT Hofstade.
GHEETEN dcs Hamme II.
GHISELART Denrem.
GOEDE Maes goede neder enam 1280.
GOEDEMINNE Wiendeke, GOEDEMINS Westrem, Wettre.
GOEKELARDS Marg. dca. Lembeke; W° f. Me GOEKELEREN Kaprike.

(1) Deze naam werd uitgeschrapt.

GOETGHEBURS Winkele.
GORTERE SP.
GOUDENS I, GOUDIJNS II Hamme.
GRAUE Horssele, Oerdegem, Westrem, Wettre; dcs SB; GRAUEN Bassevelde, Oerdegem, Velske, Vlierzele (2), Warscoete, Esse II (2); sGRAUEN Gremberghen; COMES-itis D-Houtem, Ruselede.
GRAWE, GRAUWEN Uitbergen; dcs GRAUWA de huutberghine Zele II; GRAWEN Zele.
GRAWELINS Geraardsb.
GREMS Mespelare II.
GRIPS Ruselede.
GROETE de curia, Puderse; dcs GROETE de Ottergem Stenhuze II, Otterg. I. sGROTEN Mere II MAGNUS Evergem.
GRUTERS Aalst I.
HAEC Yedegem II.
HAGELLINC Wettre.
HAGHEMUTERE Aalst II.
HALF, Genk' Half, Belia relicta G. alfs, Marg. filia Ger. als, Dichle 1280.
HALLINC-s Smettelede, Mere II.
HALSBERGS Erboudeg.
HALSBERCHBREKERE dci SB II.
HANE dcs, Liewe II; HANEN D-Houtem II, Hosdine. DB Rodbertus Hana Brugge 1086.
HANEKINS Kalkine.
ANSCOEMAKERE Ghiselin - brethem iuxta Alost 1280.
HANTSUTTERE Gilb. Aalst II = Ghiselin HANSUTTERS I.
HARDERS SB.
HARINC S-Lievensh.
HASE Petrus, Deftinge 1280. HASEN Arsele, Desselberg.
HAURINS Drongen.
HAWE-s Bassevelde, Bochhoute.
HEFS SP.
HEIDINE de denrehouthem, Geraardsb.
HEIGER S-Lievensh.
HELLEUAGHERE dcs, SB II.
HELMAKERS Aalst II.
HERE dcs, Grammine. LT Walt. Hera Rusgefleta 1174.
HEUEMINNE dca, D-Houtem.
HINNEN dci, SP.
HOEGHE dcs, Denrem. HOEGHEN Berlar.
HOENE dcs, Kalken (6); f. HOENS id. HOENTS Wighine. Gosuin. Hoen, Erwetegem 1280.
HOERKENS dci, Halterd II.
HOFSHINNE Hosdine.
HOIKARTS D-Houtem II.
HOME, Joh. de home, Hillegem, Hoemberg. 1280 f° 162. HOEMS Desselberghine.
HONT dcs Lierde III; TONTS dce, Morseke II; CANIS, Alost, Bellem, Halterd, Magline, Oeselghem, Tceerscamp, Wighine.

HORKE dca, Ecclesia II. Zie Herke PLN.
HOUTERE dcs, Wiense II.
HOUTNAGHLE de, Wettre.
HOUWERE St Gillis.
HURLEMANS Oudegem I-II.
HUSCHE Arnold. Berlegem 1280.
HUSTULS Alost II.
JAGERS Warscoete.
JONCFROUWE Zunnegem.
JONCHERE SP.
JONCMANS Dronghine.
CAERDE, CARDE de, SB II.
CALFS Hofstade, D-Houtem II.
CALUE-s, dci, SB II.
CAMMARD Hamme (2).
CANOET carnifex, Magline.
CANTART Okegem II.
CAPS Oerdegem.
KAPKINS Maggline.
CAPROEN Magline.
CARDENAEL Gosuinus, Lierde 1280.
CARIDOELS Auina, Hillegem (2), Oemberghen (2).
KASTELEIN-s, Aighem, Eecloe, Ronsloe.
CATS Eckergem.
KEETS dcs, Hamme II; KETS Smettellede II.
KEISER-s Denrem. Hamme; KEYSERS Erboudegem II; CESARIS Grammine.
KEMPS SB II.
KEPERINNE PN D-Houtem.
KERSMAKERS, Aalst, Berlar II, Denrem. KERSMAKERE de Wasemonstre SB.
KERUETS Letterhoutem.
KESEL PN Scleidinghe, fr. B. Belart.
KETELBOETERE SB I-II; KETELBOETERS Letterhoutem.
KETELBUSCHERE Hundelgem.
KIJFS dca, Aalst II.
KILMAR Vlierzele (2).
KIMPEN Liewe II, Vlierzele, Zele I-II; de Vlidersele Ninove.
KIMPENEREN (= Kimpen) Liewe II.
KINDER der, Massemen metten KINDREN Denremonde.
KINNEBACHS Outre II.
CLEINE dcs, Wiense II.
KLIENWERC Gondelghem.
CLERICUS dcs Apeltren II, dcs Belle, Eroudegem I-II (4), Haltere, Hamme, dcs Hasselt II, Impe, Liewerghem, SB II, Westrem, Wettre, Zottegem.
Beroep : zie Alart, Hulst. Iderus clericus, Hilleg. Oemberg. (2) 1280.
CLOSSIGGHE Marg. Daeftinghen 1280.
KNAPE Tceerscamp.

KNIUE de, SP.
KOEKE Denrem. dcs Maggline.
COEMAER Alost II.
COIERS Haltere, COIERE Lede, Idier Coieman nerderenam 1280.
COICOEPERE Geraardsb.
COEMAN Esse II. Berta Comans de ersele Oembergen 1280.
KOC St-Antelinks, Ruesselar; KOX Lathem, Wettre, COC de Haffelghem Morseke II; COX Aalst II, dcs Cox de Gremberghe Morseke II.
COMMAKERS Akkergem.
COMMER, Denremonde, Vlassenbroek.
CONINXS Betta f. Walt. coninxs Deftinghen 1280. REX - REGIS Aalst I-II, Badelgem, Bauegem, Berlar, Denrem., Eroudeg. I (2)-II, Mere I-II, Uitbergen, Wiendeke, Wighine. LT Walt. rex 1220, Hillengem.
CONSTAUELS D-Houtem.
CORBEL de, D-Houtem, Okegem II.
CORDEWAGENCRUDERE SB.
CORDEWANIER-s Hasselt II (2).
CORLINC Wettre.
CORTVINCS Liewe II.
CORTVRINTS Wighine.
CORUENERE Arn. Vriesbeka 1280.
COSTERE dcs Mere II, dcs Sulte; COSTERS Eroudeg. II, Stenhusen II, Zele II; SCOSTERS Erpe III, SCOSRES Ninove II. CUSTOS-CUSTODIS Apeltren II, Bauegem, Hofstaden II, Morseke, Stenhusen, Vlierzele, Wighine (2), Zaflar (2), Ziewerghem, Zulte. Juta ux. custodis, Iderus custos, Detinge, Hillegem 1280.
COUDISERS Larne.
COUSE Zaflar; COUSHINNE Oerdegem.
COUTEELS Herdesem; COUTIEL dcs Lebbeke; COUTIELS Basrode.
CRABBE-s Hamme; CRABS SM-Oudenhove III.
CRAKELINC SP.
CRANEN G'trud. rel. Cranen, Lierde 1280.
KRIEKE dca, Zuinarden.
CRILLE Lede; CRILS Wansele.
CROEL Eroudegem.
CROC, CROX Biervliet.
CRUDEPENNINC Arn. Erwetegem 1280.
CRULS Barle, SB II.
CUPERE Aalst II, Kalken, Stripen, Wettre; CUPERS Denrem. SB I, dca II, Uitbergen.
QUARELMAKERK SB.
QUINQUERS Zuinarde.
LABAENS, soror W. labaens Arsele 1280.
LACHHERS Loe.
LAENRE, Joh' Dichle 1280.
LAGHERS de sco antelino Hasselt II.
LAKENBLIEKERE Denrem. (2).
LAKENSNIDERE dcs, Zele (2).

LAMPE Tceerscamp.
LANDMETERE Aspelar.
LANGHE Belle; LONGA Eroudegem. Heinr. Longus de duskeba, Erwetegem; adelisa f. longi Vriesbeka 1280.
LANTHEREN Eroudegem II. Gosuin. lanthere, Erweteg. Wilengem 1280.
LANTSERE de, Zele II.
LAPPERS Kalken.
LATHOUWERS Hosdine; LATHOUERS SB.
LATSTERIGGHE Liewergem; LASTERRIGGHE SB, SP.
LEDEGHE I, LEDECHS II, Hofstade; Hasnede I.
LEIMAN de badelghem, Lierde.
LEITAX Biervliet.
LEPEL**ERE** Bald. Woubrechtengem 1280.
LIECHTUOET SP.
LIEDEKERS Smetlede; LIEDEKERSCH Vlierzele.
LIEFKINT Heldergem.
LIEFCOECBACSTERIGGHE SP.
LIENKEUCHT (sic) SP.
LIEST Melle.
LODDERE Lede; LODDERS Lede, Wansele.
LOEDENBIEN dcs backere SB.
LOEPS Wettre.
LOIS Ninove.
LOMPENNER**EN** Drongen.
LOR-s D-Houtem I-II.
LOSCART, LUSCART Sig. Hillenghem 1280.
MAGERMAN Ruesselar.
MAGS Merem, Ruesselar, Wackine.
MALLANS SB. Fr. huiduitslag.
MAND**EN**MAK**ERE** Wettre II.
MANSELARDS I, MANSELARTS II Wiense.
MEESTERS Berlar II, Zele II, dca Halterd II; dcs MEESTERSSEN de mere Esse II; MAGISTER-tri Basroden, Kerksken I-II.
MEI Kalken (2), Melle; SMEIS 7 Eken (2); MEYS D-Houtem II. DB Meio Sithiu 868.
MEIER-s Aalst I-II; MEYERS Morseke II; MAIOR-MAIORIS, Belle, D-Houtem, Semmerzake, Vorde, Wighine; maior de hamme de loe Zele II; dcs maior f. auine Zele II; fratris m. Hamme I; m. de lebbeke St Gillis; m. de vinderhoute Hosdine; Vinderhoute, Lovendegem; m. de malte Westrem. Ghenkinus filius maioris Berlegem; Eg. maioris Berleg. Dichle; Marg. f. m. & Ger. filius m. Dichle 1280.
MEIERKEN D-Houtem.
MERSMAN dcs Erpe II. Lonis Mersman Lierde 1280.
MERCEN**ARIUS** Arsele, Dikkelvenne, Drongen, Flursegem, dcs bec Puderse, Rasegem, SB, Vorde.
MESTDACH bald. Erweteg. Wilengem 1280.
METTER LUECHT SB.
MIMANS (sic) Zele II.

MINDERS Desselb.
MISE Hamme.
MOELGES Peteghem.
MOERS Basrode, SMORS, SMORTS Uitbergen; MOER SP; MOERS Ruesselar.
MOERKINS Rasegem.
MOISERE Hasselt.
MOL-s Apeltren I (Textor) -II; SMOLS Belle.
MOLEND**INARIUS** Desselb., Dersselghem, Larne, Magline, Ronsloe, Ruselede, SB, de ympe SB, de waterloes SB II.
MOLNHISER-s, lib. bald.-; Ger. molnhiser, Dichle 1280.
MOMMARDS Zele; MOMAERDS Hofstaden II.
MOREELS dcs Esse II; MORIELS Hastine. DB Morellus Sithiu 828. ACF Hugo morellus 1115.
MULART Will's Hillenghem 1280.
MULE S-Lievensh.
Munc. MONACUS SP.
MUSHONT Bavegem.
NACHTEGALS Denrem. NACHTEGAELS Larne.
NAGELS Denrem.
NEGHENHOGHE Belle.
NECKER-s S-Lievensh. dca St-Gillis.
NERINC Veis, Olsene; dca NERINCS Elne.
NEUES St Gillis; Doinse; NEUE Desseldonc.
NOPARD dcs Esse.
NOT Velseke; NOTS Lebbeke.
NUL Herpen, Egid. nul 1280.
NUMANS Denrem.
ODEUARE Hersele.
OESTERLINCS in crombrugghe SB II; OESTERLINCS SB II, Uitbergen.
OLISCLAGERS I, OLISLAGERS II, Aalst I, S. Antelinks, Erpe I-II. Arn. Oelslaghere, Hoelsl. Erwetegem, Holislaghere Rosebeke 1280.
ONDADEGHE Velseke.
ONDERMARCH Wi. Hilleg., Oemberg., Wi. filius Will'i, Walt. filius eius (Wi), Hilleg., Heredes Bald. Hilleg., Oembergen 1280.
ORNEKIN Egidius, Hilleg., Oemberg. (2).
OTTER Erboudeghem II, Kalken; OTTERS Kalken.
OUDEBOTERE, OUDBOTERS (2), OUDEBOTERS Haltere.
PAISTER Drongen.
PALMENNERE Bassevelde, Heldergem; PALMENEREN Morseke II.
PANARD-s Belle, S-Antelinks.
PANHETERE Oesterzele.
PANKOEKE dcs Evergem.
PAPA dcs Wighene.
PAPEKINS Mendonc, Morseke.
PARDEKINS SP.
PASSAVANTS Denremonde.
PAU-s Kaprike, Lippingloe, Wettre.
PELSEMAKERS Geraardsb.

PENS Liensele.
PENTHENNERE Eckergem.
PERDECOMANS Aalst II.
PERMENTIER-s Bornem, Drongen, Grammine, Gremberghen, Kalken, Iddergem II.
PERTENNAIS Aighem.
PILLE Sulte.
PINTE dcs Aalst II.
PLADISE Joh. nederenam 1280. Zie Joh. piscator (Visscher).
PLAMS dca, D-Houtem.
PLANTEBELA (sic) Esse.
PLATELS Armegart Daeftinghen 1280.
PLEIERS Oombergen.
PLUCHAF Puderse.
POERTERE Basrode; POERTERS Bornem, Maggline.
POITS Landegem.
PONT Smetlede.
POPERBOEM Liensele.
PORPOINTSTICKERS SB.
POSTEKIN Piete (2).
POTGHIETERS Aalst II.
POTTERE dcs D-Houtem, Aalst II; POTTERS SM-Oudenhove, Melle (2), Aalst II.
PRATERE Rasegem.
PREUT PN Alost.
PRICS Kalken; PRICHS N. Ecclesia II.
Priester, PRESBYTERI, Artevelde, Horssele, Kalken, Letterhoutem; de heda Oombergen. Hannekinus f. pbri Dichle 1280.
PROIEN Bambrugge.
PRUMEL-s Ninove (2).
PURS dca, Badelghem.
RABBAUS Evergem II.
RAKELERE Joh. Vriesbeka 1280.
RALOES SB. d.b. radeloos.
RAMS dca, de hoestburgh SB III.
RANENTERE dca, Okegem II.
RANCS Aalst II, SB.
REGHEWANTS Vorde II.
REIS Wettre.
RELINS SP II.
REPPERE Aighem.
RIBAT Oerdegem.
RIBOIS SP (2).
RIDDERE Mespelar; RIDDERS SB; SRIDDERS Gremberg. II; MILES Oerdeg.
RIDRIGGHE Zuinarden.
RIENMAKERE St-Gillis; RIEMMAKERS SB; RYMMAKERE SB II.
RIETS de alost, Herdesem II.
RINC dcs Desselb.
RITOENS SB.

ROEBARD Ziewerghem.
ROEDE dcs Basrode; RODE dcs SB; ROEDEN Lebbeke, dca SB, Wackine.
ROEKELOES Erpe, dicta N - Ecclesia II.
ROITS SP.
ROITIELS Sleidinge.
RUTERS Hamme (2).
SABEL Wighine.
TSAMMEL Wighine.
SCACHTE dcs Wighine.
SCAPDRIUERS Piete.
SCAPELKINS SP.
SCAET dcs Bassevelde. Joh. Scath, Petrus Scath Daeftinghe 1280.
SCAUARDS filia, Belle. Schavaart pln. Ronse, schave pln. Deinze.
SCEDEKIN de belsele, Maggline.
SCEINE Smetlede (2).
SCELBUT dcs Yedeghem II.
SCELFOUTS Morseke II.
SCEPPERE Bavegem, de waes Vorde, de hasselt Geraardsb. SCEPPERS Berlar, Desseldonc, Hasselt, Moerkerke, Vlierzele.
SCERMERS Aalst II, Okegem II.
SCERNIER Bornem.
SCERRES Ninove II; TONSOR Ninove I, Tceerscamp.
SCEUART Woitinsoete, Mater 1280.
SCIEDS Liewergem.
SCIETHONTS Flurseghem I-II.
SCINKEL-s Wettre (2).
SCHIUAL Smerlubbe.
SCIPMAN Zele II, zie Cogghe; SCIPMANS Aalst.
SCOCARD dcs Wachtbeke.
SCOLLEN Serskamp.
SCOLLAERT dca Ninove II.
SCOEFS Aighem.
SCOTTE dcs Geraardsb.
SCOUTHETE Kalken; SCOUTHETEN Gremberg. (2), Larne; SCOUTHEETEN Hamme II; SCOUTEETEN Gremberg. II.
SCOUELS Belle.
SCREUELS dca, Herdesem I-II. Heinr. Screuel Berlegem 1280.
SCRINMAKERE SP.
SCRIUERE dcs SB (2).
SCUTYSERS dca D-Houtem.
SCUTTERE Basrode.
SERJANTS Geraardsb. II; TSERIANTS Uitbergen.
SIIS SB.
SINRETERS * Erboudeg. II.
SITELMAKERS * dcs Cote Aalst II.
SCLABS Massemen.
SCLOEUE dcs SP.
SCLOC dcs Lede, dcs Lovendeg. SB; SCLOX SB.
SCLOCKERS Denrem.

SCLUMART desselberg.
SMALE Wi, Hilleghem (2); Woitinus Hilleg. Walt' Oembergen 1280.
Smet. FABER-FABRI Aalst, Apeltren II, Basrode, Berlar, Denrem. (2), Eroudeg. I-II (2), Fivia, dcs de alost Geraardsb. II, Gremberg. (3), Hamme I-II, Hofstade II, Horssele, de aken Hulst, de haffelghem Maggline, Mere, de basroden Mespelar, Morseke II, Ninove, de nat id. Oeselghem, Uitbergen, SB (2), de vtberghine SB, Vlierzele, Wansele, Wettre, Wighine (3), Zele II, 7 Eken. Wi faber Erweteg. Bald. Dichle, Ger. Wilenghem 1280.
SNEISINCS Sulte.
SOEPPERE Hilleg.
SONEN Massemen.
SPANHOGHE, SPANHOEGS (2) Denrem.
SPARE SP.
SPELEMAN Lede.
SPELIAERTS Berlar II.
SPERNAGELS Desselberg.
SPIERINCS Berlar (2).
SPIC S-Lievensh.
SPOELE Erboudeg. I-II.
SPORART Oerdegem.
SPRENDELS filie, Hamme.
SPRINGERS Berlar (uitgeschrapt voor spierincs).
SPRINKELS Aalst II.
SPRUTE W. Berlegem 1280.
STAKE Vlachem.
STALPARDS Letterhoutem.
STANDARTS SP.
STAUELS Smetlede.
STIENBICELLERS SP.
STEKELLINC Hosdine.
STERKEMAN Zaflar.
STERCS Morseke (4).
STERREKINS Wettre.
STOEFNACKER (sic) dcs Alost.
STOEMS Doinse.
STOMLINS Piete.
STOEPS Alost, Impe; dci STOOPS de oudenaerde SB II.
STOPELKIJNS Aalst II.
STORTEBIERS Uitbergen.
STOUTS Hamme I-II (3); STOUTE Piete.
STOUTCRANS Denrem. Lebbeke.
STRALE dcs Aalst II.
STROPERS Zele II.
STROPROCS Westrem.
STRUUEBOLS Zele II, in appels id.
STUR Desselberg.
STURTEN dca SB III (2).
TSUUL dcs SB II.

TABERNARIUS Arsele, de eroudeghem Oerdeghem. d.b. de Weirdt, of Tavernier.
TAIHALS Morseke.
TALMANS Heldergem.
TEMMERMAN-s, dcs Esse II, Lebbeke, Idderg., Oerdeg., Okeg. II, S-Goriks-Oud. II-III, Smetlede. CARPENTARIUS Bornem, Erweteg., de liewe Hofstade, Lierde, Uitbergen. CARPENTATOR Aalst II. W. carpentarius Erweteng. heredes Temmermans Wilenghem 1280.
TIENDEWAGENS Drongene.
TIENPONTS Ronsloe.
TIERLOETS weuere, Lierde II-III.
TICWEUERE SP, zie Pariis.
TILPINS Zomergem.
TOIARD Ninove.
TOIS Egidius Hillenghem 1280.
TOLNAREN Evergem.
TORENBIER Denrem.
TORUENHOUERE Eroudeg. II.
TROEST Aalst. Bata filia Troest Dichle 1280.
TSERS Esse II.
TSOBBELS Voorde II.
VALKENNERE Lebbeke; VALKENHERE SB.
VELLEMAN-s Aalst I-II.
VELRAT, VELRATS, VELRAETS Uitbergen.
VELS Aalst II.
VELTHOEN Denterghem.
VENE Desselb.
VERMANS Wettre.
VARWERE SB.
VILEINI domini Hulst.
VILTERS SP.
VINKE Basrode, dcs Hulst, Morseke II; VINKA Wettre; VINC Appels.
VIRCEELPONDS ux.-, Aalst II.
VIRLINCS de noua ecca, Zele II, Uitbergen.
VISE Belle.
VISIERES I, VISIERRES II Hamme.
VISCH sutor dcs, Geraardsbergen; VISKEN SP.
Visser. PISCATOR-is Belle (3), Denrem., Erboudeg., Herdesem de nuborgh, Mespelar, Nuerborgh, Scendelbeke, Uitbergen, SB, SP. Joh. piscator nederenam 1280, zie Pladise.
VLADEBEC Alost.
VLAMINCHS Morseke II; VLAMINCS Kalken, Wettre. Petrus Vlaminc Dichle 1280.
Vleeshouwer. CARNIFEX Elne; zie Canoet BN.
VLIECS dca Merem; VLIEGHE dcs Geraardsb. II; VLIEGS Hundelg., Velseke.
VLIEGHER Velseke; VLIEGHERE Lovendegem.
VLUGGHE Oudegem.
VOBIS Erboudegem I-II.

VOGEL SB (2), SP, Larne; dca VOGELS SB (2) I-II.
sVOGHELAREN dca SB II.
VOGET egidia Erwetegem 1280. VOGETS Bassevelde.
VOLARD Zuinarde.
VOLRE SP; de hosdine dcs volre Maggline; VOLRES Bochhoute. Beroep SP, zie Lienknecht, Moerkerke zie Basuelde, fullo in denrem. Zele II.
VONKE D-Houtem, VONCS id. (2).
VOS, dcs D-Houtem, Kalken (2), Oerdegem, Puderse, SB, SP, Watervliet, Westrem, WLPIS Barle, D-Houtem, Denremonde, filia Wlpis Evergem, Hamme, Lederne, Outer I-II, Uitbergen. VOSHINNE Oudegem. Arn. Vos Erwtengem, Egid. wlpis Letterhoutem 1280. ACF Heinricus Vos Brugge 1127. LT Ecbertus Vos 1155.
VRIMAN St-M-Oudenhove III (2).
VROEDVROUWE Denremonde.
VROETWIFS Massemine.
VULEI dcs, de olne Geraardsb. II.
WACHTERE Erboudeg. I-II dcs; Lede, de okeghem Ninove II.
WAGENMAKERE Eroudeg. I, Hamme, Vlierzele; WAGENMAKERS Vlierzele; WAGHENMAKERE Eroudeg. II.
WAGHENNERS Oeselghem.
WAIERE de volensele, Geraardsb.
WASSENMANS I, WASSEMANS II Alost.
WEDUAREN Dikkelvenne; SUEDUAREN filia- de dasseghem, Elne.
WEDUEN filius, Lede.
WEIR Uitbergen.
WELDEGHE dcs D-Houtem II (2), Ninove II; WELDECHS Herlinchove II.
WEMEL S-Lievensh. I-II (2). Joh. Wemel, Vriesbeka & pro wemele 1280.
WENTS Hamme II. WENDINNE Lebbeke.
WERKEMAN-s D-Houtem, Kalken, Uitbergen; WERCKEMANS Eighene.
WEUERE, de strijtmeersch Eroudeg. II, SB, S-Lievensh., SP, in denrem. Zele II; WEUERS Aalst, Ghiseghem II, SP; beroep zie Tierloet, Mols, Apeltren, Cempine. TEXTOR Ghiseghem I (de lede), Lede, Mere, Oerdegh., Outer, SP, Vlierzele, Wighine. Bald. textor, Erweteg., Vriesbeka 1280.
WIELMAKERS, Loe, Ziewerghem.
WILHEREN Alost.
WINNE Velseke, de otterghem Welle. Getrud. Winne Wilenghem 1280. d.b. veldarbeider.
WINWATER Wettre.
WITBROETS Denrem. (2), Zele II.
WITCE Egidius Dichle 1280.
WITTE Erboudeg. II, Lebbeke, dcs Wachtbeke; ALBI Hulst, Kalken (wit doorstreept), Oudegem, Puderse (2)). ALBI I, WITTEN II D-Houtem; SWIETEN Kalken II. Joh. albus, Erweteng. Gertrud albi, Egid. albus Dichle; Danielis albi Oembergen 1280. SWITTEN de calkine Melle II.

WLLINS Olsene, Sulte.
WOLFS soror Dikkelvenne; LUPI Larne, SP, dci Wildebroc.
WORM dcs - de louendeghem Aksel; WORMS Lovendeg.
WULRE Geeraers de, Morseke II.
ZADELLERS Maggline; SADELEREN Geraardsb. II.
SAGHERE dcs Nuerborgh. de baueghem SP.
ZELLART dcs Lathem.
ZIELE (2), ZIELS Uitbergen; dcs ZIELE Aalst; de ZIELS Desselberg. (2).
ZIESERE Geraardsb.
TSOLRE 7 Eken.
ZOMER dcs D-Houtem.
SONNESCIN Joh. Wilengem 1280.
SOTS SB.
Zuttere. SUTOR-is Bornem, Denrem., Erboud., Erpe II, dcs visch Geraardsb., Gondelg., Herlinchoue, Hofstade I (4) -II, de vlidersele Hosdine, Larne, de alost id. Lede, Ninove, Scendelbeke, S-Lievensh., SP, Wettre, Zaflar, Zele (2), de lede Zonnegem. Beroep : zie Hendrik, regis, Diepenborne. Hannin sutor de breideuelde Grotenberge 1280.
ZUERVAGHERE Ninove II; ZWERUAGHERS Liewe II, SUARTÜAGERS Badelg. Aalst.
ZUINCOMAN Hasselt; SWINCOEMANS Erpe II, ZUINCOPERS Wettre; SUINMANS Velseke.

---

§ 1. Officies van vorsten en abdijen.

Art. 1. Bijnamen naar de naam van het beroep.

Voor volgende namen verwijzen wij naar onze studie «Familienamen uit het Land van Waas» (1), omdat ze daar voldoende besproken werden : bode, bodel, buudels en boele, busere, graue lat. **comes,** haec, hondermarc, jaghere, jonchere (jonghen) en joncman, cammard en commer, koc (8), klerk lat. **clericus** (13), meester, meier lat. **maior** (15) en meierken, pens (penninc), pottere, priester, scouthete, stropere, tolnare, vilein, visser, vliegher, voget en wachtere.

BERNERE of BRANTERE, Beveren. Er zijn twee mogelijkheden : ijker of brandstichter. Het is niet uitgesloten dat een gerechtsdienaar brander genoemd werd, omdat bij een strafuitvoering in de M.E. de boel na roving d.b. beslaglegging werd in brand gestoken. Een tekst : «de vorst (Karel de Goede) trok op, stak het huis (van Borsiard, die

(1) Annalen O.K. van Waas, deel 60, afl. 2, 1955.

hem twee dagen nadien zou doden) in brand en vernielde zijn hofstede ten gronde toe» (2).

BUSTIEL «— fr. boistel, grafelijk officie te Mendonk en Lokeren; syn. Bosscher.

EDELHERE, HERE en LANTHERE; een vermelding in LT 1174 Walterus hera.

GALOPPIN fr. id. als lopere; BN van ijlbode evenals LIECHTUOET.

JONCFROUWE vr. van JONCHERE; dat het hier niet om een loutere eretitel gaat, maar om een beroep bewijzen de vermeldingen te Gent, o.a. «onderjoncvrouwe die met miere vrouwen van Vlaenderen sijn... ondersciltcnapen die met... enz.».

KASTELEIN «— fr. châtelain; syn. BORCHGRAVE, Belsele.

KEMP, KIMPE, KIMPENEREN d.b. kampvechter of voorvechter; syn. VOGET. Kempen betekent een gerechtelijke tweekamp of duel met iemand voeren; een duidelijke tekst ook wat betreft de erfelijkheid van het officie : «Hugo dcs scoye zal ons klooster verdedigen in tweegevecht, zo dikwijls het nodig is. Bij zijn dood zal zijn oudste zoon, als hij ertoe bekwaam is... en het land in leen houden zoals zijn vader het hield» (3).

CONSTAUEL of STAEUL is de hoofdman van een gewapende troep.

LANTSERE id. als LANTHERE, landsheer; geen kans voor het fr. **lancier**, 1580 (4); de LANSIER van St.-Niklaas is dus wel een phonetische spelling voor landsheer.

LATHOUER, bezitter van laten.

LATSTERIGGHE of LASTERIGGHE vr. van laat, een horige; of waarschijnlijker vr. van lathouer.

LIENKNECHT syn. leenman, ook tolbeambte.

LEDEGHE, een ledichman is een vrij leenman; syn. LEDICHGANC ? Fr. homme **lige**; syn. VRIMAN.

MEESTERSSE vr. van meester.

MOLNERE, MOELNERE lat. **molendinarius** (22), MOLRE. De molens waren een privilege van de graaf en van de abdijen met toelating van de graaf. De molenaar is de lener of uitbater van de molen, erfelijk officie; de molenmeester is de opzichter van de molens, openbaar ambt. Een BN van molenaar of van een bepaalde smid is MOLNHISER : een molenijzer is het ijzer in de «ligghere» of onderste molensteen, waarin de spil bevestigd is die de «uppersteen oft loopere» doet ronddraaien (5). Zie ook PLN molen.

---

(2) «descendit consul et incendit domum et funditus mansionem ejus destruxit». Histoire du meurtre de Charles le Bon, Galbert de Bruges, p. H. Pirenne, nr 10, blz. 17. — Vele voorbeelden van roving in «Les Baillis comtaux de Flandres», H. Nowé, Appendices; een gerechtelijke verbranding te Lembeke 1304, nr 19, blz. 465.

(3) Hugo dcs scoye monasterium nostrum quotiescumque necessitas exegerit... per **duellum** defendet. Mortuo autem dicto H. si heres primogenitus... sufficiens videatur, ipse... tenebit sicut tenuit pater suus. LT 1241, blz. 221.

(4) A. Dauzat, Dictionnaire étymologique.

(5) Molenhistoriek door P. Bernaers, in Het Land van Beveren, VII, 1965 : Een verhuring van molen in 1489.

PRATERE, weideopzichter.

PREUT PN te Aalst, waarschijnlijk afkorting van preud'homme, syn. schepene.

RIDDERE en vr. RIDRIGGHE.

RUTERE, ruiter, een lichtgewapende landsknecht.

SOEPPERE van soppe. Een oud recept van «schepsoppe» in zuid Oost-Vlaanderen luidt als volgt: brood in brokken, geweekt in kokend water (en zout), laten afkoelen en overgieten met verse melk uit de uier; het is een lijbere (dorstlessende) drank. Johan le Zouper of Zoupper (fr.) was een lid van het grafelijk keukenpersoneel, 1271 (6). De Vlamingen op Groeningekouter «een soppe in wine hadden genomen» voor de strijd (7). Soppe —» fr. soupe —» soep.

SCERMERE, kampvechter, syn. kimpe.

SCUTTERE, beambte die loslopend vee moest opvangen en in het schot sluiten; misschien ook SCOTTE, zie Munt en Belasting in volgend art.

SCLOC en SCLOCKERE, dienstman en schenker, die eerst een slok moest nemen voor zijn meester; dat gebeurde ook bij bisschoppen en abten (8) als verzekering tegen vergiftiging. Ook in Egypte: de schenker of de «oeba» die de wijn proeft, Gen. 40, 1 (9). Zou het gebruik bij het schenken van wijn, dat de schenker eerst de wijn proeft, daar geen overblijfsel van zijn?

STROPERE, rover van wild; fr. braconnier van BRACKE, vr. BRACHINNE, een speurhond; zie de BN hont art. Dieren.

VALKENHERE, dienstman van de vorst, die de zorg had over de valken en de jacht ermee.

Art. 2. **Bijnamen naar een vakterm.**

BLOC heeft veel betekenissen; deze met betrekking tot de lichaamsbouw menen wij te moeten uitsluiten; zeer waarschijnlijk ook die uit een wapenschild van een familie «de Block» waar drie blokjes of hamers op staan. De betekenis die het eerst in aanmerking moet komen, gezien de ouderdom en de algemene strekking in de naamgeving naar het beroep, is deze van het werktuig waarin men de benen van misdadigers sloot; betekenis die ook bewaard is in de uitdrukking: een blok aan het been hebben. De oudste vermelding als BN die wij gevonden hebben, is deze van de heer Willem dcs Bloc, ridder en baljuw van Oudenaarde en Jan dcs Bloc, poorter van Oudenaarde 1249 (10). Het behoorde tot het officie van baljuw de gevangenen de blok aan het been te sluiten; of deed Willem het reeds vroeger, toen hij nog knape of seriant was?

(6) J. Buntinx: Het Memoriaal van Jehan Makiel.

(7) H. Veltem: Spiegel Historiael II v. 2805, blz. 342.

(8) Henric Sloc was **feodatus** (leenman) van SB; hij vergezelt abt Balduinus 1227. «Het oudste goederenregister van SB abdij», M. Gysseling, A. Verhulst, blz. 102, 111, 147.

(9) J. De Fraines: Genesis, blz. 278. Romen en Zonen, Roermond.

(10) Ch. Piot: Cartulaire de l'abbaye d'Ename, nr 291.

BLIDE, SCIETHONT, SCIETCATTE zijn BN van wapenknechten die zulke oorlogstuigen bedienen; ook de BLIDEMAN, die met de blijde werkt. Misschien ook SCHIUAL «— sciue d.b. te Gent: katrol. Kan hetzelfde oorlogstuig zijn, dat men te Gent «engien» noemt: «van 2 sciven ende van huren van 2 parden, daer men d'engien mede proofde 6 s. 8 d.» (11).

Een andere betekenis is nog mogelijk, als we rekening houden met het oorlogstuig springael; sciual is gevormd uit scive + ael, en het beroep van Clais Scivale te Gent 1327. Volgens J. Vercouille komt springaal van het fr. espringale, volgens Dauzat & Gransaignes komt dit woord van het germaans; misschien hebben deze laatste wel gelijk, want «de poorters van Gent kwamen naar de belegering... met bekwame **werktuigkundigen,** stoutmoedige rovers, enz.» in 1127 (12). Beide woorden zijn dus gevormd met het woord ael, ale of hael; de betekenis van haal, die hier in aanmerking komt, is deze van haak, hengsel of ketelhaak in de schoorsteen (MNLW). Clais Scivale nu «van 1 toelaste Rijns wijns dat hield 5 amen, coste elke ame 8 s. 6 d. gr. enz.» (13) levert dus wijn aan de stad; een toelast is een groot vat, dat hier bijna vijf amen bevat, en één aam bevat 155 liter. Om zulke vaten te lossen moet hij dus een bijzonder hijstoestel gehad hebben, een soort kraan of haak met katrollen: een sciual. Vandaar zijn bijnaam.

DOLLE, dolk, zie ook art. Spel; KNIUE, een lang puntig mes en COUTEEL, mes, zijn speciale wapens van wapenknechten.

BOTTOEN «— bouton, stuk van een boog; BN v. boogschutter.

HOIKART, hooikar; BN voor iemand die het hooi moest ophalen voor zijn heer. TIENDEWAGEN, wagen waarmee de tienden werden vervoerd, BN v. een tiendenaar of tiendeman —» FN Tindemans.

Hier voegen wij de munten en belastingspenningen bij; het zijn BN van ontvangers. DUUT-s, duit; HALLINC, een halve penning; ONDERMARCH, honderdmark, mark is een munt van goud of zilver; PENNE, afkorting van penninc; CRUDEPENNINC, belasting op de specerijen; LOI-s «— lode, het loden of waarmerken van laken; SIIS «— assise, belasting; SCOTTE, belasting als landrente; misschien ook in verband te berngen met schot, een afgeperkte ruimte waarin het verdwaalde vee werd opgesloten.

Art. 3. **BN naar een vorstelijke en geestelijke titel, met hun dienstpersoneel.**

CONINC (9), koning niet afgeleid van koen, maar wel van de titel van heerser. Pieter de Coninc te Brugge was de aanvoerder van de gewapende poorters en ambachten van Brugge; daarom was hij ook hun aanvoerder op het Groeningeveld. Die gewapende poorters waren meestal boogschutters. Te Gent: «It. den CONINC vanden RI-

(11) Op. c., blz. 208, 20.

(12) Galbertus, op. c. § 33: «convenerunt burgenses ex Ghend... ingeniosos operum artifices et audaces raptores...».

(13) Gent, op c., blz. 587, 2.

BAUDEN ende sinen BAILLIU... ende 23 van sinen CNAPEN» 1314, blz. 68. «den 69 SERIANTEN, 8 CONINGSTAVLEN ende Janne den ERTOGE, haren overconingstavel, die den STANDARD droegh.» blz. 387. «Conigstavle van seriante, witCAPROENE, van GARSOENE met handbogen» blz 853. «CONING vanden ribauden ende sine GHEZELLEN» blz. 387. Ten slotte «Meusine sGRAVEN GRAVE vanden ribauden» blz. 69.

RABBAU, RIBAT en RIBOI-s zijn id. als ribaud, een lid van de stadswacht.

KEISER «— caesar, waarschijnlijk ook een titel als coninc; wij hebben nochtans geen bepaalde tekst daarover gevonden.

STANDART, eigenlijk vlaggestok; BN v. hertog, legeraanvoerder; hier leider van een vendel.

SPARE, speer, BN v. speerdrager.

BN naar een geestelijke titel zijn: HABS = ABBATIS, latijn, CARDENAEL en BISCHOP lat. **episcopus.** Ze zijn zeer waarschijnlijk op te vatten als BN van pachters of uitbaters van een hofstede, die toebehoort aan een abt, kardinaal of bisschop. Gosuinus abbas b.v. te Erwetegem 1280 kan de pachter zijn van «mijnen heer den prelaet (abt van Mont St Martin)... het hof ter maren metten husinghen, enz.» (14) en Goss. cardenael van Lierde 1295, pachter van een hofstede op Kardinaalshoek, PLN aldaar. Er bestaan ook vele Bisschopshoven PLN.

PRIESTER lat. **presbyter,** is de BN van een officie in SP, LT 1275.

BROEDER lat **frater,** fr. FREREN, kloosterbroeder; syn. MUNC, lat. **monachus,** monnik, kunnen BN zijn zoals abt en bisschop, ofwel BN van afstammelingen van geestelijken, zoals DEKEN, lat. **decani**; en PAPE, lat. **papa,** PAPEKINS, een generieke naam voor seculiere geestelijken, bisschoppen en priesters (15).

---

§ 2. Gewone beroepen

Art. 1. Beroepen die het meest uitgeoefend werden en oorsprong zijn van meerdere familienamen.

1. BAKKERS.

BACKERE (11) lat. **pistor** en vr. **pistrix.** Dit is oorspronkelijk een officie bij vorsten en in de abdijen. B.v. ook de bakker van de farao in Egypte, Gen. 40, 1. en vgl. Uit het frans: BOLENTIER voor bolengier —» boulanger; ook PENTHENNERE, PANHETERE «— panetier, BN van de bakkers der graven van Vlaanderen.

DRIEBROED, BN van een bakker die als leenplicht drie broden in natura moest afleveren.

---

(14) Tekst van 1571, penningkohier van Erwetegem, folio 1; in 1280 behoorde dit hof nog toe aan SP van Gent.

(15) Dat geestelijken gehuwd waren was in de 11e, 12e en 13e eeuw geen uitzondering.

WITBROET fr. Witebrot is o.a. BN van een dienaar van de graaf van Vlaanderen 1270 (16).

HEF-s «— heve, gist, BN voor verkoper van gist.

KOEKE en PANKOEKE zijn BN van bakkers uit de kloosters.

LIEFCOECBACSTERIGGHE, de vrouw van een peperkoekbakker.

CRAKELINK, gebak; en MOELGE voor moelde, trog, zijn BN van bakkersknechten.

PAISTER «— fr. paistres —» paître; peisteren bet. voeden; een peistersac is een voederzak voor dieren; dus geen BN voor bakker.

2. HOUTBEWERKERS EN AANVERWANTE STIELEN.

Vooreerst de TEMMERMAN lat. **carpentarius** (7) of **carpentator,** en de SCRINMAKERE, de schrijnwerker of meubelmaker.

DECKERE (5), de strodekker van de daken der huizen.

BOENE, zoldering.

CORBEL «— fr. corbeil, korf; d.b. steunbalk of een balk die ergens uitsteekt; misschien werd die balk zo genoemd omdat uitstekende balken versierd werden met snijwerk in de vorm van een bloemenkorf.

HOUTNAGHLE, BN v. een bepaald temmerman; alsook KEPERINNE, vr. van keper, een dakspant. SCLOEUE, dekbalk of plank, waarschijnlijk BN van temmerman die leuningen of plankenvloeren maakt.

ZOMERE, d.b. balk; ook lastpaard. «Lennote den zomer en sinen geselle» te Gent 1321, worden betaald om een brug te maken; hij is een temmerman evenals Willem en Jan de zomer, vermoedelijk zonen van de eerste. Daarom opteren wij voor de betekenis van balk. Lennote of Lennois (fr.) nochtans houdt een herberg, beroep dat in betrekking staat met vervoer per lastdier of «zomere»; hij wordt meermaals bestraft om in zijn herberg te laten spelen met dobbelstenen.

Een HOEPZOMER is dus wel een specialist temmerman, die hoepels maakt en legt in de kuiperij; dus niet zoomt in de betekenis van een zoom leggen, dat behoort bij de naad; hij is ook geen voerman van hop, zoals wijzelf eens geschreven hebben.

CUPERE (7), kuiper.

WAGENMAKERE (3) : het woord zelf zegt het. Een WAGHENNERE echter is geen temmerman, wel een voerman. ASSEN en WIEL, BOEKENWIEL, beukenwiel, WIELMAKERE of WILHERE, wielere, zijn BN van wagenmakers naar vaktermen.

Ten slotte zijn BESTEKERE van besteken, d.i. met palen bezetten of afmeten; DENNE, denneboom, zelfs KLEINWERC, klein werk, BOGHEMAN en PIJL, KETS «— kete, bijgebouw of werkplaats; POPERBOEM, populier; SCACHTE, schacht van speer; SCOEF, schof of duig; STAKE, staak; SCAUART «— schaaf; TSOLRE, zolder; en SAGHERE zager, BN van houtbewerkers.

MEI, meiboom of meitak die bovenop het huis werd geplant door de timmerlieden; kan ook PN zijn «— Meio 868 Sithiu.

Tsolre en scauart kunnen ook PLN zijn.

---

(16) Het Memoriaal van J. Makiel, op. c.

3. SMEDEN EN METAALBEWERKERS.

SMET, smid is wel het oudste beroep en ook het beroep dat het meeste sporen heeft nagelaten in de prehistorie; reeds in de bijbel wordt Tubalcaïn, de zoon van Lemek, een smid genoemd, «de vader van alle brons- en ijzersmeden» Gen. 4,22. FABER, gen. fabri (30) lat. altijd in dit dokument; waarschijnlijk ook FEIVER «— fr. fèvre.

COMMAKERE; comme is een diepe schotel in de vorm van een kan.

KETELBOETERE of KETELBUSCHERE, ketelmaker of ketellapper. PLATEL-s, schotel.

SICELMAKERE of sekelmaker, d.i. sikkelmaker. Men kan ook lezen sitelmakere, d.i. zetelmaker, want Joh. sitelm. wordt «dcs cote» genoemd, een overkleed of overtrek (voor de zetels ?) (17).

SUARTUAGHERE, wapensmid of zwaardmaker.

NAGEL; SPERNAGELS, een nagel om te sparren, d.i. van daksparren voorzien of ermede bevestigen; SPIC en SPIKINC, spijker; VISE, vijs; WEMEL, boor zijn BN van bepaalde smeden.

BN naar ijzeren werktuigen zijn : ANGHISER, ijzeren ketting met haak in de schoorsteen; HAEC, de haak of vork waarmee de koks het vlees uit de ketel haalden, zoals de zonen van de hogepriester Eli (I Sam. 2,13), een BN van de kok in SP; BREDEL, breidel, BN van zadelmaker. FIKON, ijzeren punt; GARDISER, de prikkel van de gaertstok ? Gaert is een roede, ook als maat.

COUDISER is misschien hetzelfde als coudemule, een breekijzer; of coudetrappe, een puntig ijzer om iemand te bezeren; BN van beul ?

HAMER, ook PLN. Halsberg, een pantserhemd en HALSBERCHBREKERE bet. ?

SCEDEKIN en SCIEDS «— scede, metalen pin of spie. SCINKEL BN van scinkelmakere, die scheenplaten maakt. SCUTIJSER of scietiser, ijzeren grendel of bout van venster; BN van slotenmaker of gevangenenbewaarder ?

SPORART, BN van sporenmaker. STRALE, scherpe punt van een wapen.

TILPIN van tillen en pin, een ijzer om iets op te tillen; of is het van til, zolder, en pinne : een tinne met zolder ?

VISIERE, helmklep.

VONKE, BN voor smidsknecht die moet zorgen voor het vuur.

4. STEENBEWERKERS.

STIENBICELLERE, steenhouwer, evenals ARDOEN, arduin; SCREVEL in verband te brengen met schreversteen, een stuk steen of lei, BN van schaliedekker of steenkapper en KESEL, kiezel.

QUARELMAKERE, steenbakker. CAULIER fr. de calcberner, kalkblusser.

METS, Kemseke, de metser.

5. BROUWERS.

BRUERE, brouwer, lat. BRASBATOR v. braceator.

ALISTOCK Joh. is bruere van beroep; **ale**, een oud woord voor bier, en **stok**, om te roeren in de bierketel ?

---

(17) Zie ook PLN kot.

CAMMARD en COMMER, een andere naam voor bierbrouwer, o.a. in S.P. Gent.

BIERMAN is de bierverkoper; TORENBIER BN van herbergier onder de toren ?

GRUTERE, menger van gruit, gebruikt bij het brouwen.

6. BEENHOUWERS.

VLEESHOUWER lat. **carnifex,** beenhouwer.

BLOET, bloed; en BAKE, hesp, zijn BN van beenhouwers; bake kan ook in verband te brengen zijn met leenrecht : het leveren van een hesp.

7. WOL EN LIJNWAAD.

WEUERE (14) lat. **textor.** TICWEUERE, tike is een overtrek. SPOELE en CAERDE, wolkam, zijn BN naar een weversvakterm.

VOLRE (4) of WULRE, lat. **fullo;** ook VOLARD, volaerde diende om de wol bij het wollen van vetdelen te zuiveren.

De VARWERE, verver, en de BLAUERE, blauwverver; de LAKENBLIEKERE.

LAKENSNIDERE, d.i. koopman van laken.

ZELLART id. als seelmakere ? Met dezelfde betekenis als ZIELE, zeel of koord, BN van zeeldraaier.

8. KLEERMAKERS en aanverwante beroepen.

ZUTTERE, lat. sutor (20) is een kleermaker of een schoenmaker.

SCEPPERE (8), kleermaker. DOEC en DOEKARD, BN van linnenverkopers.

ANSCOEMAKERE en HANTSUTTERE, handschoenmakers.

CAPROEN, CAPPE, KAPKINS, makers of kooplieden van hoofddekselk.

COUSE, vr. COUSHINNE, BN van cousmakere, maker van cousen, d.i. broeken.

PELSEMAKER, die zijn pelsen koopt bij VELLE of VELLEMAN; zie ook de diernamen otter, sabel, enz.

VILTERE, bewerker van vilt. PERMENTIER, bewerker van fijne stoffen voor de kleding en kerkgewaden, ook ALUERDOEC, alve d.i. albe, een misgewaad + doek.

PORPOINTSTICKERE, de maker van een wambuis dat door krijgslieden onder het harnas gedragen werd.

9. LEDER.

SCOEMAKERE, lat. sutor, of SCOEZUTTERE, Belsele.

BORSE vr. BORSSINE, en BORSMAKERE, beurzemakers.

CORDWANIER van cordovaans leder, een soort geitenleer; hij is een schoenmaker. BN van schoenmakers zijn nog LAPPERE en LIEST; leest is een vorm van de voet.

GORTERE, te Gent 1325 gurtere of gurtmakere, d.i. gordelmaker.

RIEMMAKERE en ZADELLERE, de zadelmaker.

10. KOOPLIEDEN.

BOTERPOT en OUDBOTERE, BN van boterverkopers.

CANOET «— fr. canot, kan of buis, volgens A. Dauzat BN van koopman.

NERINC, verkoper van voedingswaren. DRIUERE, drijver of voerman. FENTERS, de venter of verkoper. COMAN, COEMAN v. koopman. LAGHERE, ruiler of mangelaar.

MERSMAN (9), meestal lat. **mercenarius**, een rondtrekkend koopman.

Handelaars in dieren zijn COICOEPERE, COIEMAN of COIERE, koekopers; beide laatste kunnen ook gevormd zijn van kooi en dus BN van vogelkwekers of verkopers van b.v. eenden. PERDECOMAN of paardekoper; en ZUINCOMAN, SWINCOEMAN of ZUINKOPERE, handelaars in zwijnen.

BN van winkeliers zijn waarschijnlijk volgende namen van maten : PINTE, een inhoudsmaat; STOEP en STOPELKIJN, kruik; PONT, gewicht; TIENPONT en VIRCEELPOND, een viertel is een maat van droge waren. VIRLINC is een kwart van een bepaalde maat.

Art. 2. **Allerlei beroepen.**

BARTMAKERE (8), lat. **barbator**, de barbier.

BAES, BAESKIN, huisheer of patroon.

FICTOR, lat. waarschijnlijk de prentere, figuursnijder of schilder.

FORMATOR, lat. v. de beeldsnijder ?

GANSDRIUERE en GANSEMAN, opzichters of kwekers van ganzen; misschien ook COIEMAN en COIERE, kooiman en kooiere.

HEIDINE, plattelander, evenals VILEIN en WINNE, uitbaters van een hofstede, lat. **villa.**

HELLEVAGHERE, helle bet. ook graf, dus BN van grafmaker ?

HOUWERE, houthakker of steenkapper.

CORDEWAGENCRUDERE, kruiwagenkruier. Te Gent 1334 : «Boidin de crudewaghencrudere van ticgelen te crudene 5 sc.»

COSTERE, lat. **custos** (18) bewaker van de kerk; ander BN zijn VOBIS, kerklatijn, en WINWATER, wijwater. In verband met de kerkdienst de KERSMAKERE of de WASSENMAN, handelaar in was of iemand die een wasrente aan de kerk moest betalen.

LAMPE, BN v. lampmaker of verkoper.

LOMPENNERE, niet in MNLW, handelaar in oude kleren ?

MANDENMAKERE en in verband hiermede : BANST, een ronde korf van stro en biezen, BUTH of BOT, draagkorf, SCELBUT, korf met scheel of deksel, SCEINE, mand of scheen, BN van werklieden of leurders.

OLISCLAGERE, slagmulder.

PILLE, pil BN v. apotheker.

POTGHIETERE en POTTERE, pottenbakkers.

RINC, BN v. juwelier.

ROIT-s, roet BN v. schouwveger.

SCAPDRIVERE en HARDERE, herders; SCERRE, lat. **tonsor**, scheerder van schapen.

SCOCARD «— schoc, stapel of maat = zestigtal.

SCOLLAERT «— scholare ? koorknaap, BN v. kerkbediende.

SCRIUERE, lat. **notarius**, d.i. greffier, notaris of klerk.

SNEISINC «— snese, snoer, b.v. een twintigtal vissen aan een snoer; BN van visverkoper te Zulte, dat aan de Leie ligt.

TALMAN, tolk of woordvoerder, —» FN Tailleman of Taeldeman.

TORUENHOUERE, turfsteker; ook VENE, turf.

TSOBBELS «— fr. ciobbel of chobel; chober bet. dorsen door slaan va nde aren tegen de muur.

TURCK, tork van fr. torche, BN van fakkeldrager o fmaker; zie PN.

TABERNARIUS, lat. v. weerd of tavernier.

VROEDVROUWE en VROETWIF, kraamvrouw; dezelfde betekenis hebben waarschijnlijk GOEDEMINNE, minne bet. vroedvrouw of eenvoudig vrouw zoals in meerminne; en HEUEMINNE, heuemoeder bet. baarmoeder. DER KINDER, METTEN KINDREN en BAKERMAN, BN v. kinderarts.

WERKEMAN, arbeider.

---

§ 3. Bijzondere klassen van BN

1. Spel, muziek en dans.

SPELEMAN en SPELIAERT, spelers en muzikanten. Gent 1305 «Pieres Spelliart 30 sc. & li femme le dit Pieron 15 sc. de laisser juer en leur hosteus as deis par nut encontre le ban».

ASARD of ASSART naar spelling van fr. hasard, kansspel, BN v. speler of herbergier.

BAETS, BATS variant(?) van bootse (in nabootsen), grap; BN van grappenmaker of nar; tenzij het een afkorting zou zijn van bachelier —» batselier.

BAL, kaats-, schiet- of rolbal; ook BOLLIN «— bolle, spel.

BALLEERE, danser; ballerigge vr. volgens MNLW danseres.

BARAT, goochelspel; baraet driven bet. plezier maken; —» Braet FN.

BOFFIN «— boffe, ofr. adem, blaasbalg; BN v. blazer of trompetter.

CANTART, canter d.i. zanger.

GOEKELARD of GOEKELIERE, goochelaar zoals barat en baets.

CLOSSIGGHE vr. van closse, rol of schietbal; clossen bet. met de bal spelen in rolbaan.

LACHHERE gen. lachhers, lacher, spelmaker.

MOISERE «— muse, doedelzakspeler, evenals TIERLOET «— fr. turloet, doedelzak.

MOMAERD en MOMMARD «— momme, masker.

NOPARD, noper d.b. iemand die snaren tokkelt.

ORNEKIN «— hoorn, BN v. hoornblazer.

PLEIERS gen. v. pleiere «— pleye, muziekinstrument —» FN Plehier.

QUINQUERS gen. van kwinkere; quinkieren bet. kwinkeleren, zingend op en neergaan met stem.

SCERNIER, spotter. SPRINGERE, danser, koorddanser.

DROL syn. v. ALF of HALF, elf; ERGERS, arger, duivel; NECKER, watergeest, en STOEFNACKER, nar van het stoofbad; SOT en DOLLE kunnen BN zijn van narren of toneelspelers.

2. BN naar familieleden.

BASTARD, onwettig kind; waarschijnlijk ook SCLUMART van slume, bast.

BROEDEMAN syn. van brodegoom ? bruidegom.

HOERKEN «— hoir of oir, erfgenaam.

MAG-s, bloedverwant.

NEUE, neef en kozijn. HOME, HOEMS, oom. SONE-n, zoon.

WEDUE-n, weduwe; en WEDUARE-n of s-UEDUAREN, weduwnaar

3. BN van lichamelijke kenmerken.

BARVOETS, blootvoets.

BEC naar de vorm van de mond ? of PN Beke.

BIERHOEGHE, bier-oog van de drinker.

BOKEL, bult; en BULTERE, bultenaar.

BRAI-s, kuit; SCEINE, scheen, zie ook mandenmaker.

ELSENBEEN, met been van elzenhout; LOEDENBIEN, van lood ?

HAGELLINC, hagel; en CORLINC van corle, korrel; kozenamen te Wettre.

GAPERE.

GROETE, lat. **magnus,** groot van gestalte evenals de LANGHE, lat. **longus;** tegenovergesteld : CLEINE, CORTVRINTS en SMALE, smal.

HOEGHE, hoog, de voortreffelijke of iemand die het hoog opheeft.

HOUTERE, houten bet. hinken.

CALUE, kaal; waarschijnlijk is nochtans de PLN calue, vooral omdat de spelling bijna onveranderd is gebleven door de eeuwen heen.

KINNEBACH, kinnebak syn. van Bec.

CROEL, CRULS, krul; en STRUUEBOL met borstelig haar.

LOSCART, LUSCART, scheel, eenogig.

METTER LUECHT, met lijfreuk. MALLANS fr. huiduitslag.

MAGERMAN, de magere.

PANARD, fr. mank paard.

SPANHOGHE, die het oog spant.

SPRINKEL, sproet.

STERC, STERKEMAN en STERREKIN, sterk; mogelijk ook PN.

STOMLIN en STOEMS, stom.

TAIHALS van taai + hals, persoon.

VLADEBEC, vlade + bec, mond; BN v. vleier ?

KLEURKENMERKEN zijn :

BLONDE, BLONDIEL fr., ook PN. BONTE, BONTIN, bont.

BRUNE, zie PN.

GOUDEN lat. **aureus,** BN van goudsmid zoals rinc.

GRAWE, GRAUWA, grauw, en GRAWELIN dat ook PN kan zijn.

MOER, MOR, MOERKIN, donker van huid, zoals MOREEL lat. **morellus,** zwart paard, ook PN.

RODE, ROEDE lat. **rufus**, de rosse; ook PN, zoals WITTE (9) lat. **albus**.

4. Karaktertrekken.

BLASEPAPE, een kerdienaar ?

BOIIST, kunppel; BOT-s, stomp; BOR-s, bore doen is vechten, twisten.

BORLUT, borlen, brullen of schreeuwen, + uit ? Misschien verwant met borlebuer, een bullebak. Wat betreft de vorming, vergelijk **pluch-af.**

ERGER-s, ergen bet. schade berokkenen; zie ook spel.

ERS, ERRE-s, boos, driftig.

FAMAYS «— fr. fameux ? eerrovend.

FRAIKEN, fraai.

GALLE, gal, ofwel PN.

GOEDE, GOETGHEBUER-s.

GREM-s, grim; misschien overblijfsel van PN Grimilde, Isengrim.

HAGHEMUTERE, oproermaker. HELMAKER, helle, lawaaimaker; of moet het helmmaker zijn ?

HORKE, woordspeling «de herke dca horke» d.b. afluisteren.

HURLEMAN van fr. hurler, huilen.

KIJF, twistziek.

LIEFKINT, bevoorrecht in testament.

LODDERE, landloper.

LOR-s, lore of leure, schelm; een lorevogel is een lokvogel; BN van vogelvanger.

MINDER-s, minzaam.

ONDADIGHE, werkloos of misdadig.

PUR-s, puur, zuiver.

RALOES, radeloos. ROEKELOES, zorgeloos.

SCEUART, scheef of scheel.

SPRENDELS, moeten wij misschien lezen als s-prendel-s, een prender is een rover.

STOUTE, flink; kan ook PN zijn zoals Stoutin, Stouteman.

STOUTCRANS, stout + haarkrans.

STUR, stuur, streng.

TROEST, troost, iemand waarop men vertrouwen kan; syn. toeverlaat; BN van armmeester.

TSER-s «— tserren, sarren.

VELRAT, VELRAETS, veelraad, syn. veelreder, babbelaar.

VLUGGHE, vlugwerkend.

WELDEGHE, weelderig.

5. Allerlei bijnamen.

ABBELINC-s, PN ?

ALUERBITT.

AMOERS-s «— fr. amour, BN v. vrouw van lichte zeden.

BALLINC, balling.

BEGHINA, begijn.

BENIGNA, sul.

BIED-s «— bede, verzoek.
BIGIOMANS, misschien foutief gekopieerd van ouder dokument boghemans.
BRUKKENS «— brok.
DAU, dauw; oude PN ?
DIJN-s, uw.
DRIEMAN-s.
FAIEELRES (twijfelachtige lezing, werd geschrapt) voor favereel ? favelaar, verteller.
FARRANT, misschien PN Ferdinandus; Ferrant v. Portugal.
GAST.
GHISELART, gijzelaar.
HUSTUL-s, huis + tuel, arbeid.
LEIMAN, leideman, leidsman.
LIEDEKERS of LIEDEKERSCH voor keersliede (?) d.b. scheidsrechters.
MANSELARD-s van manselen, d.b. op touw zetten; of van fr. manse, maison.
MESTDACH, feestdag.
MIMANS (sic) voor NUMANS (?), niemand.
NUL.
PLAMS voor palms ? of plamen, d.i. uitschrappen.
PLUCHAF, pluk af; plukken bet. beroven.
PROIEN, prooi.
RANENTERES. RANC-s, rank.
RELIN-s, reel of rel, slank, dun.
REPPERE, reppen, ijlen; of repere, touwslager.
RITOENS v. ritsoen, rantsoen.
SCATH, SCAET, schat, ook landmaat.
SCOLLE-n, schol, kluit.
SINRETERS (?), zin + reder, spreker ?
STORTEBIER-s, STURTEN, storten.
STROPROC-s, strop + rok.
VULEI, uitdrukking ter voleyen fr. à la volée, in de vlucht.
WAIERE voor wanre ? om wind te maken, of vuur aan te blazen.

6. BN gevormd als PN.

BRANTIN.
KILMAR en COEMAR, zoals Steenmar en Wenemar; vergelijk Toemaers bij PN.
LABAEN-s «— Laban. Simon Labain, Gent 1291.
LEITAX, gen. van Leitac, vergelijk Woitac, Boitac.
REGHEWANT.
WENDINNE, vr. WENT-s, volkennaam.

7. Ten slotte enige BN, die wij vermoeden PLN te zijn.

BOLLOC «— fr. Bouloc.
DUUTS «— dutse, waetrloop te Geraardsbergen; zie ook muntnamen.

FALOIS «— Valois. Gent 1325 : compaignie vander Falloys Lombarde te Parijs.

HAURINS «— Averensen, Gent 1328; —» Avranches.

HUSCHE «— Huisse gem. of huisgezin.

LOEP-s, loop; zie Passavant.

OESTERLINGS d.b. een inwoner van Oestende, PLN te Kalken; waar ook een Westende is —» Westerling; zie PLN : Oestende en Middelinc.

PALMENNERE id. als vander palmen; of voor palmentere : schoolplak.

PASSAVANT-s te Denremonde, is wel een vertaling van voorloop. Dendermonde 1375, Theodoricus Vorloep.

PERTENNAI-s «— Parthenay arr. Sèvres. Lievins partenai, Gent 1305.

PLANTEBELA Esse, voor plankebeke tussen Esse en Erwetegem ?

RAKELERE «— rake, hark. Ver Mergriete vander Rake, Gent.

REI-s, rei of gracht. RIET-s, riet of rijt, kanaal.

SCELFOUT-s, biesbos.

SONNESCIN, zonneschijn.

VLAMINCH-s, PLN lat caput flamingi.

---

§ 4. Dieren en Planten

1. Diernamen die naar alle waarschijnlijkheid ontstaan zijn uit PN.

BERE (6) «— Bernhard, Berewelp; lat **ursus**, ook gebruikt als PN. Kan ook een naam zijn van een oorlogstuig als blijde, sciethont e.a. Misschien in een bepaald geval in verband te brengen met varkenskweek, de beer is namelijk een mannelijk zwijn; vergelijk hont, bok en colpaert. Een allusie op de sterke lichaamsbouw of het wreed karakter mogen wij uitsluiten.

RAM-s «— Ingelram, Bertram.

ROEBARD «— Rodbertus, Robertus.

WOLF lat. **lupus**, ook als PN gebruikt. «— Wolfhard, Bertulf, Hariulf.

2. Veel voorkomende BN zijn Boc (8), Hont (9), Vos (16) en Haas (3).

BOC of BUC; reeds in 1120 Alelmus hyrcus te Auchy. De veelvuldigheid van de naam schijnt er op te wijzen dat de geitenteelt zeer belangrijk was bij onze voorouders. Bok is dus wel een BN voor de houder van een bokstal; GHEETEN een BN van geitenboer. Interessant voor wat betreft de vorming van FN zijn de vormen BOCKINNE I, vr. van Boc, en dezelfde Margriete heet in II BOCKMAN.

HONT lat. **canis**; en BRACKE zijn BN voor een kweker of houder

van een kennel van jachthonden; naar onze mening meestal dienstlieden of jachtwachters van graaf en ridders (18).

VOS, lat. **vlpis**, en HASE zijn BN van bastaards. In de Salische wet, hoofdstuk XXX De conviciis d.i. verwijten of smaad, staat als volgt:

3. Wie een eerbare vrouw of een andere verwijt voor **overspeelster**, en het niet kan bewijzen, 't zij man of vrouw, zij zullen 1800 denieren, dit is 45 schellingen, schuldig geoordeeld worden.
4. Wie een andere voor **vos** verwijt zal 3 sch. schuldig geoordeeld worden.
5. Wie een ander voor **haas** verwijt, id. (19).

Dit wordt geconfirmeerd door volgende teksten: «**Vossequins** filz **bastart** monseigneur Sohier de Gant» Beveren 1310 (20); en «Lodewijc gheseit de **Haze bastaert** van Vlaenderen» 18-12-1385, bij de ondertekenaars van de vrede van Doornik tussen Gent en Hertog Philips van Boergondië (21).

VOSHINNE, vr. van vos.

3. Zoogdieren.

BEVER, BONSE v. bonsinc, bunsing, MOL, OTTER, MUSHONT en SABEL zijn in verband te brengen met de jacht en de verkoop van pelsen.

CALF, en PLN CALFSTERT.

CAT is een beweegbaar schutdak waarop de blijde staat, of een werptuig Scitcatte.

MULE, muilezel; en MULART, BN van iemand die muilezels kweekt.

PARDEKINS, paard; TSAMMEL of sommel en zomere, lastdieren, zijn BN van voerlieden. STALPARD, stal + paard? zoals colpart, koel + paard d.i. hengst, zijn BN van paardenkwekers.

SABEL, sabeldier, zwartbont. Geen kans voor het wapen de sabel «— fr. sabre, 17e eeuw.

SCAPELKIN-s, verkleinwoord van schaap.

4 .Gevogelte.

GEENT, mannetjeseend; reeds in de 12e e. Gerardus **anser**; en HEIGER, reiger, zijn BN van bewakers van poelen en vijvers.

GRIP «— Gripho PN, griffoen.

HANE (3), HANEKINS; DB Rodbertus Hana, Brugge 1086.

HINNE, HOFSHINNE; HOEN of HOENE zijn B in verband te brengen met het leveren in natura van hoenders om de leenplicht te volbrengen. Hinne is ook BN voor vrouw van lichte zeden.

CARIDOELS «— fr. chardereuil, distelvink.

CRANE, kraanvogel; BN van iemand die een werktuig bedient om vrachten te laden of te lossen.

---

(18) Zie FN uit het Land van Waas, op. c. blz. 308 bij de BN Stropers, en blz. 274 bij de PLN Hont.

(19) Leges barbarorum I Pactus legis salicae. H. Fischer, Leiden, blz. 23.

(20) Nr 1224 der charters van Rupelmonde. RA Gent.

(21) Rekeningen Gent, Philips van Artevelde, afl. 2, blz. 517, Gent 1893.

LAENRE «— fr. lanier, steenvalk; BN jacht op vogels.

LEPELERE, lepelaar, syn. ODEUARE, ooievaar —» FN Ottevaere. BN van pachters waar lange tijd een ooievaarsnest was.

NACHTEGALE, herbergnaam te Gent 1330.

PAU, pauw, BN van uitbater van hofstede met pauw.

ROITIEL-s fr. roitel, koninkje.

VELTHOEN, patrijs of fazant, BN van stroper.

VINKE (5), CORTVINCS, BN van goed zanger; ook PLN.

VLIEGHE, VLIEC-s, waarschijnlijk voor vlieke d.b. vlerken van pijlen, die veel gemaakt en geleverd werden, zie Rekeningen Gent.

VOGEL ook PLN. VOGHELAREN, een vogelvanger of inwoner van de Vogel PLN.

WLLIN-s «— uil.

5. Vis, water en varen.

De meeste visnamen zijn in verband te brngen met visvangst en visverkoop : BLIEC, witvis; HARINC; CRABBE BN te Hamme van krabbevanger in de Schelde; KERUETS, crevetse, kreeft; ook boog van gewelf; PLADISE BN van Joh. piscatro; SPIERINC, STEKELLINC, VISCH en VISKEN.

POIT-s, kikvors.

PRIC, PRICH, prik, een zoetwatervis; BN v. visverkoper. Te Gent : «It. van ere tine (kuip) daer men pricken in drouch, ende van 2 ellen lijnwaeds, daer men se mede decte, die men sendde miere vrouwen van Vlaenderen, 9 sc. 5 d.» blz. 850,9. En blz. 987 : «3 snouken, 8 paeldinghen... en 370 pricken». Syn. van pric is NEGENHOGHE, te Belle; onmiddellijk na W° volgt Heila pixatoris; te Belle zijn verscheidene BN van vissers : zie solwiel, visser, scovel, buse.

Ten slotte : WORM.

In verband met varen :

BAKEN, te Denrebelle, een seinteken op de Dender.

BLOEME is de naam van een schip : «cum nave que vocatur Welifare (FN Welvaert)... navis que vocatur la Blome 1225-1232» uit de Patent rolls of the reign of Henry III (22). Bald. Blome, zoon van Hobarnus vanden Velde 1164, is dus waarschijnlijk de eigenaar of ten minste de kapitein van een schip dat Bloeme heet (23). BLOEMARD is dan een BN van schipper.

BUSE, BUUS, klein schip voor visvangst; BN v. visser te Belle aan de Schelde en te St.-Gillis-Dendermonde. Ook SCOUEL te Belle, razeil, kan BN zijn van visser.

DRIEGHE, dregge, baggerbeugel.

DUC, duiker voor waterleiding.

CORUENERE is een haringvisser met korverschip (korfharinc).

POSTEKIN, plank over een sloot.

SCIPMAN, schipper.

SCLAB-s, een slabbaert is een haringschuit, slabboot.

---

(22) Etudes d'histoire à la mémoire de H. Pirenne. L'origine des ports du Zwin; A. De Smet, blz. 135, nota 3. Het gaat hier om schepen uit het graafschap Vlaanderen.

(23) LT, blz. 177.

TOI-s en TOIARD, toyen bet. een schip vastleggen.
VERMAN, veerman.
VISSER, lat. **piscator** (9); de visserij was een officie of leen van vorsten en abdijen.
WEIR te Uitbergen aan het Donkmeer, is een visweer of neerhangend metalen net om gevangen vis af te sluiten; BN van visser. Syn. van weir kan zijn CRILLE, ofr dialectvorm v. grille; visweer, fuik (24).

6. Planten.

BERNAGE, CROK wikke, en WITCE vitse zijn namen van geneeskundige planten, kunnen dus BN zijn van artsen.
HAWE, hauw of peulvrucht; kan ook PN zijn.
Vruchten zijn KRIEKE, NOT noot, en PRUMEL «— fr. prunel, pruim.
SPRUTE, spruit of sproet.
ZIESERE, cicere MNLW «— lat. cicer, erwt —» fr. pois **chiche**, grauwe erwt. Het is van het fr. chiche dat de PLN siegevelt of siedsevelt te Hofstade (25) en Sissevelt 1571, tsitseveld 1739 te Erwetegem afgeleid zijn. De uitspraak ts voor c, ch en s is gewoon in zuid Oost-Vlaanderen; vergelijk in de FN : Tsallon v. Chalon, Tsampenois v. Champenois, Tsiobbel, Tsjoen v. Sion, enz. Een sitsevelt is dus een erwtenveld.

A. VAN GEERTSOM.

(24) Nederlands Etymologisch Woordenboek, Jan De Vries, kriel 2.
(25) Toponymie van Hofstade, d. J. de Brouwer.

OPSTAND TEGEN DE BALJUW VAN BEERLEGEM

7-5-1599.

Jaspar Bocxstael kwetste op 30 maart 1598 Jan de Groote, baljuw van Beerlegem, die hem maande zijn belastingen te betalen. De baljuw werd «met een pycke eene steke in synen slyncker aerme ende terstont daernaer noch eene andere int dicke van sijnen beene» gegeven; schepen Jan Causse werd met de dood bedreigd; de vrouw van Adriaen Ghyselins, officier van het Land van Gavere, werd op de vooravond van Pasen 1598 beledigd als «vleeschoere, sacramentsche» en bedreigd met een hauweel; nog andere personen moesten het ontgelden, zonder de minste reden. Daarbij was hij uit de gevangenis van Beerlegem uitgebroken, wat wijst op een «zeer rouckeloosen leven».

Hierom wordt hij door het hof veroordeeld om «in consistorie van desen hove in u lijnwaedt te vallen up beede uwe knien met eene

onghebrande tortse in uwe handen ende eene wassen vuyst daeranne hanghende, Godt Almachtlich mitsgad. den hove van hier binnen vuytter naeme van justitie te bidden verghiffenesse, zegghende overluydt dat alle de voors. faicten u hertelijk leedt zijn ende de zelve tortse te draeghen tusschen twee deurw(aarders) inde kercke van Ste Pharailde, laetende die aldaer ten dienste van (de) H.H. Sacramente ende bannen u vuytten lande ende graefschepe van Aelst den tijt van thien jaeren up lijf» + 50 gulden boete + gevangeniskosten te Gent en te Gavere + proceskosten «ende indien men die voors. boete up u nochte uwe goedyn(ghen) verhaelen en can ghegheesselt te worden rondtomme Ste Pharailden plaetse totten bloede».

54 V° — 55 V°.

BELEDIGING VAN EEN KLUIZENAAR

15-7-1588 (sic - moet zijn 98)

Jacob van Dijcke fs Jans, geboren te Avelgem, trok op Pinksteren met zijn broeder Simoen naar een herberg te Amengijs om «verckens te coopen». Toen zij tegen de avond («sonder messe ofte dienst Godts ghehoort») naar huis terugkeerden, hadden zij een oponthoud «in seker capelle van Onze L. Vrauwe ter Cluijsen inde welcke alsdoen woonde sekeren manspersoon diemen hielt voor Cluysenaere ofte heremijt» die zij met lasterende woorden van zijn zolder riepen, o.m. zeggende «ghy schelm, ghy rabbaut, ghy hypocrijt, ghy hoerejaeghere» met daarbij «sweerende groote eeden», hebben bovendien «neffens den autaer ghespoghen ende overghegheven ende oude dwaele daerup ligghende uwe vuijle en bemorde schoens ghevaecht».

Zij werden veroordeeld om «up beede uwe knien Godt van hemelrycke ende den hove van hier verghiffenisse te bidden ende segghen dat U tvoors. misdaet hertelichen leedt is» + 25 carolus guldens boete + proceskosten.

49 r°, V°.

KETTERSE BOEKEN

19-7-1625.

Jan van Douvrin d'aude, rekening gehouden met zijn spijt, wordt veroordeeld om «tsijnen huijse ghehadt ende ghehauden thebben twee vlaemsche boucken, den eenen van Henricus Bullingerus ende den anderen van Petrus Viretus, beede herittiquen ende verboden, mitsghaders noch een pernicieux ende uproerich tractaet jeghens den prince ende staet van desen Lande ghemaeckt» en verder wegens op 1 april 1624 op het schepenhuis te Deinze de burgemeester Gillis de Baets gesmaad te hebben. Hij wordt veroordeeld tot 200 gulden boete + proceskosten + verbranden van voorn. boeken.

179 V°.

(Ra. Gent: fonds Raad van Vlaanderen, Register van Criminele Sentencien, nr. 8594).

J.d.B.

JOZEF KLUYSKENS

van chirurgijn tot chirurg

Er valt een opmerkelijke parallel te trekken in de evolutie van twee chirurgijnen-chirurgen, beiden zoons van een barbier-chirurgijn : JAN PALFIJN en JOZEF KLUYSKENS. Ze hebben immers, met een tussenruimte van een eeuw, te Gent, waar zij hun praktijk uitoefenden en hun wetenschappelijke werkkring hadden, bijgedragen tot het in stand houden van een heelkundige traditie en tot het voorbereiden van het terrein, waarop Willem I in 1816 een volwaardige Universiteit kon vestigen.

Dr. L. Elaut.

JOZEF-FRANS KLUYSKENS.

Cl. Comm. voor Toerisme, Aalst.

JOZEF-FRANS KLUYSKENS

(° AALST 9-9-1771 - † GENT 24-10-1843)

Zijn vader, die het beroep van barbier-chirurgijn uitoefende te Erpe, wilde Jozef goudsmid laten worden. De zoon die zich echter meer aangetrokken voelde tot de studie, ging in de leer bij een Gents barbier-chirurgijn. Bij de Paters Augustijnen leerde hij Frans en En-

gels, van Latijn kende hij precies genoeg om in de anatomische en chirurgische handboeken de onontbeerlijke kennis op te doen voor zijn latere heelkundige werkzaamheden.

Zijn talenkennis en zijn handvaardigheid zou hij aanvullen door de omgang met legeroversten, verminkten en gekwetsten op de slagden; hij leefde immers in een beroerde tijd, achtereenvolgens onder het Oostenrijks, het Frans, het Hollands en het Belgisch bewind. Aan elk politiek regime betoonde hij loyale trouw; allen erkenden zijn belangloze toewijding, zijn grote bevoegdheid.

Het is wel een merkwaardig geval dat deze niet-akademisch geschoolde die in de leer ging bij een barbier-chirurgijn en in 1791 in een school voor chirurgijnen tot laureaat in de afdeling verloskunde promoveerde, dat deze man van het Ancien Régime er toch in slaagde het hoge woord te voeren als sekretaris in een genootschap van akademische medici ! Wekt het geen verbazing dat deze chirurgijn zich kon opwerken tot eerste Prof. in de chirurgie en tot Rektor van de Gentse Universiteit, dat hij, als de vader van het klinisch onderwijs, de chirurgie gelijkwaardig wist te maken aan de biologsche en medsche wetenschap ?

Wij beperken ons tot een saaie opsomming van het verloop van dit rijke leven. Bataljonarts in het Oostenrijkse leger, daarna chirurgijn in de militaire ziekenhuizen te Gent en in open veld onder de Prins van Oranje (1794); bij de aanvang van de Franse bezetting hoofdchirurgijn in het Gentse ziekenhuis en docent in de plantkunde, leraar in de anatomie aan het archaïstisch Collegium Medicum (1798) en docent in de heelkunde aan de Ecole Centrale de Médicine du Département de l'Escaut (1804). Na de slag bij Moskou (1812) organizeert Kluyskens de ziekenhuizen om de stroom van kreupelen en gekwetsten op te vangen. Onder Willem van Oranje (1814) wordt hij nogmaals aangesteld tot hoofdchirurg van het Gentse krijgsgasthuis. Tevens bekomt hij de graad van Eerste Officier van Gezondheid in het leger der Nederlanden. Te Brussel staat hij aan het hoofd van de hospitalen om de gekwetsen van de slag bij Waterloo te verzorgen; hij verricht 300 amputaties en behandelt meer dan 9.000 gewonden; tweemaal richt Kluyskens als «chirurgien principal de l'Armée» een oproep in het «Journal de Gand» tot de burgers om linnen en pluksel (charpie) te schenken voor de gekwetsten.

Bij de oprichting van de Gentse Universiteit (1817) kreeg de medische fakulteit drie ordinarii en een extraordinarius : deze laatste was Kluyskens. De grote chirurg voelde zich pijnlijk getroffen. Waarom deze vernedering ? Omdat hij geen dokter in de geneeskunde was en geen college kon geven in het Latijn. Door zijn eigen fakulteit werd hem de titel van doctor honoris causa toegekend in 1819, in 1829 werd hij ordinarius met als leeropdracht de teorie van de heelkundige operaties, de heelkundige kliniek en de teorie der verloskunde, om daarna twee maal het rektoraat waar te nemen. In 1841 werd hij emeritus, twee jaar later stierf hij aan een hartkwaal.

Een groot aantal PUBLIKATIES bevestigen de wetenschappelijke aktiviteit van Kluyskens.

Reeds in 1797 verscheen van hem de vertaling van een Engels werk «Verhandeling over den Druiper en Pokziekte». Dat de akademici langs een zesentwinitgjarige chirurgijn om, deze nieuwe ideeën moesten vernemen was wel iets buitengewoons! Door het uitgeven van traktaten over de koepokken in 1798 en 1799 werd hij de grondlegger van de vaccinatie in ons land. Ondanks de oorlogstoestand was hij er in geslaagd de opzienbarende werken van Jenner als smokkelwaar en ten koste van zware geldelijke opofferingen te laten overbrengen. Voor de Gentenaars was hij de «Lieven Bauwens van de geneeskunde». Van zijn hand verschenen in 1801 en 1802 drie verhandelingen in het Nederlands met het doel de koepokinenitngen te propageren bij collega's en medeburgers.

Naast de vertalingen in het Frans of in het Nederlands over verloskunde, zwangerschap, koudvuur, zwerenverzorging, zoonomie of de wetten van het organisch leven, behandelde hij ook aktualiteiten: over de cholera die Gent teisterde in 1816, over de tyfus-koorts in Oost-Vlaanderen, over besmettelijke oogziekten in het leger.

De kroon op het streven naar samenwerking tussen de chirurgie en de algemene medische wetenschap zette Kluyskens op zijn werk door het publiceren van de «Annales de Littérature Médicale Etrangère». Tien jaar lang, van 1805 tot 1814, bleef dit zijn lijfblad waarin hij alles behandelde wat hem, de Continentale Blokkade ten spijt, uit de vreemde bereikte.

Hij was briefwisselend lid van de medische genootschappen van Londen, Parijs, Berlijn, Toulouse, Bordeaux en Amsterdam. Zijn naam was verbonden aan alle maatregelen van openbare gezondheid, aan alle wetenschappelijke hervormingen te Gent en in de provincie. Zevan jaar na zijn dood werd begonnen aan de oprichting van een ziekenhuis met paviljoenenbouw naar de plannen van wijlen Kluyskens.

Terecht besluiten De Potter en Broeckaert: «Kluyskens mag beschouwd worden als de stichter van de nieuwe heelkunst in België; hem komt de eer toe, deze met glans te hebben gevestigd op de rationele en stellige grondslagen der ontleedkundige wetenschap». En Dr. Elaut: «Kluyskens slaagde er in zijn ervaringskunst om te zetten in wetenschap: van de chirurgie heeft hij een onderdeel gemaakt van de scientia medicinae».

De groten betoonden hem hun dank: Koning Willem verhief hem tot ridder van de Nederlandse Leeuw en benoemde hem toi lid van de Provinciale Staten van Oost-Vlaanderen als vertegenwoordiger der stad Gent... waardoor hij in de politiek terecht kwam; de koning van Pruisen schonk hem een gouden ring, bezet met diamanten, om de verzorging van zijn gekwetste soldaten en Leopold I verhief hem in 1838 tot ridder in de Leopoldsorde. Het was toen dat zijn oud-studenten hem een grootse hulde brachten: zij boden hem zijn marmeren borstbeeld aan en een lofdicht van Prudens Van Duyse ving aan als volgt:

Die zich heft op eigen vleuglen,
Zoon van d'edelen Palfijn,
Dien geen nood of dood kan teuglen
Waar hij kan tot redder zijn;
Dien zijn eigen gaven sieren
Boven kruis en ordeband,
Hem vereeren en hem vieren
't Mensdom en het Vaderland!

Bij de oprichting van de «Académie de Médicine de Belgique» in 1841 werd Kluyskens opgenomen als erelid. Zijn borstbeeld (De Vigne) prijkt in de Koninklijke Akademie van Geneeskunde, een ander (Parmentier) in het Museum der Wetenschap te Gent. Ook het oudheidkundig Museum van Aalst bezit een gipsen beeld, uitgevoerd naar een gravure van Vermorcken. De universiteitsstad schonk zijn naam aan een straat in de nabijheid van het ziekenhuis en zijn geboortestad heeft een Kluyskensstraat sedert 1910.

Ook als mens was hij geliefd: bij de gemeenteraadsverkiezing van 1836 te Gent bekwam de luidruchtige en zeer orangistische advokaat Metdepenningen 990 stemmen, op dezelfde liberale lijst behaalde Kluyskens er 988! Dit was de schitterendste overwinning die deze partij te Gent ooit kon boeken!

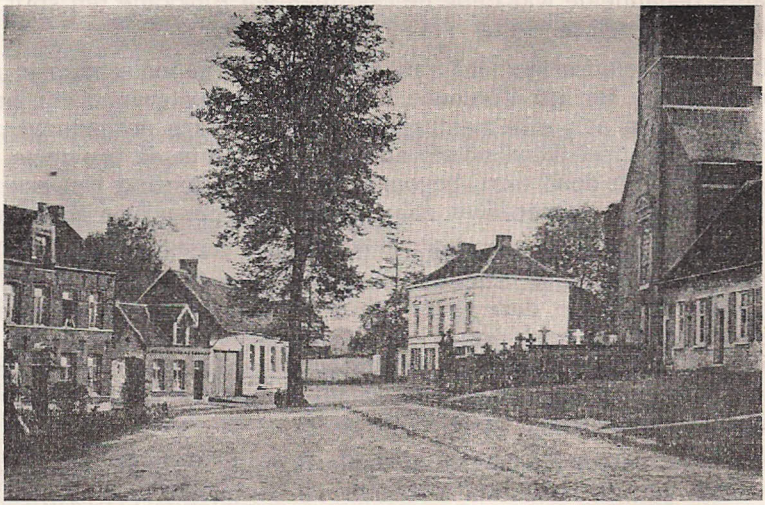

Dorpsplaats te Erpe, ca. 1920.
Op de achtergrond: Huize Kluyskens. — Vooraan: de vrijheidsboom.
Cl. Comm. voor Toerisme, Aalst.

HUIZE KLUYSKENS TE ERPE.

Onze laatste chirurgijn en eerste chirurg betrok een ruime woning met koetspoort te Gent. Daar lag zijn werkkring, daar leefde hij tus-

sen de academici. Toch voelde hij af en toe behoefte aan een rustige, landelijke verblijfplaats, waar hij in stilte zou kunnen nadenken over de problemen van zijn vak. Daartoe verkoos hij Erpe, de gemeente bij Aalst, waar zijn vader was opgetreden als barbier-chirurgijn. Dit bewijst de aankoop van een eigendom aldaar. Het koopcontract werd volgens akte van 27 juli 1822 afgesloten tussen

1. François Lalemant, bierbrouwer, en zijn kinderen, allen wonende te Schellebelle,

   en

   de Edele Heer Jozef François Kluyskens,
   ridder van den Nederlandschen leeuw,
   eerste officier van gezondheid bij d'armee en
   Professor aan de hoogeschool te Gend, nopens
   een huys, stede ende erve met alle batimenten, drooge en groene cattijlen, binnen 't gemeente van Erpe, tegen de kerke, genaemd d'oude Pastorije, 20 roeden 80 (nota : 6 a. 40 ca.).

   Deze «oude Pastorije» werd door de nieuwe eigenaar afgebroken en vervangen door het huidige gebouw in statige empirestijl, aangepast aan de behoeften van de bewoner. Een van de bovenkamers is zeer ruim, zij beslaat haast de hele voorgevel (vier van de vijf vensters), best geschikt voor het houden van professorale feesten en recepties. De achterbouw bestaat hoofdzakelijk uit koetshuis, paardestal en verblijf voor de koetsier : via een bel kon deze opgeroepen worden vanuit het woonhuis. Wanneer de geleerde zich met paard en koets verplaatste, kon hij hier in de mooie tuin genieten van de gezonde lucht en de landelijke rust : de engelse hof was intussen aangegroeid tot 29 a. 60 ca.

   In 1827 begon men met de voorbouw van de huidige kerk; dit werk was het volgend jaar beëindigd. Vier zandstenen werden toen in de linker buitenmuur gemetseld : in één ervan staat de naam «Mevrouw Kluyskens» gegrift. Terecht kunnen wij veronderstellen dat zij bijgedragen heeft tot dit herstel.

2. De woonst te Erpe van wijlen J.F. Kluyskens en Agnes Petronella Miele werd op 3 juni 1847 verkocht aan «Isidore Saey, docter in de medicijnen te Erpe».

3. Op 23 maart 1857 verkocht de wed. Saey het huis aan onderpastoor Felix Van de Putte, vicaire te Erpe. De verzekering op naam van de Eerwaarde, rustend pastoor te Erpe in 1907, vermeldt : woonhuis, schotelhuis, gemak, paardenstal, harnassureplaats, geitestal en zomerhuisje. Bij de inboedel wordt ook een biblioteek vermeld. Deze pastoor was een welgesteld burger : hij bezat ook «den Berg», tegenover zijn woning gelegen; daarop stond eens het omwaterd kasteel van Erpe.

4. Na zijn overlijden kwam het goed in handen van Amand Dhondt-De Hert en mede-erfgenamen.

5. In 1908 werd het oude huis Kluyskens aangekocht door Romain Wijnant, dokter in de geneeskunde te Erpe, † 1936.

6. Het goed is thans eigendom van de enige dochter van Dr. Wijnant. Deze dame was gehuwd met Jozef De Boeck, geaggregeerd leraar Nederlands die in 1953 overleed aan de gevolgen van een verkeersongeval. Mevrouw wed. De Boeck verblijft er nog met haar vijf kinderen : de oudste is assistent fysiologische scheikunde te Gent, de overige studeren allen aan de Universiteit.

Zo blijft «Huize Kluyskens» te Erpe zijn intellektuele standing getrouw !

DE FAMILIE KLUYSKENS, EEN HOOGSTAANDE FAMILIE !

De verkoopakte van het huis te Erpe (1847) stelt ons in gelegenheid kennis te maken met de drie zoons en twee dochters van J.F. Kluyskens :

A. GUSTAVE Edmond Kluyskens, docter in de genees-, heel- en vroedkunde binnen Aalst zegge Gend.

B. ADOLPHE Désiré Kluyskens, luytenant eerste klas bij de nederlandsche marine, gedomicilieerd te Vlessingue.

C. HYPOLITE Charles Louis Kluyskens, docter in de genees-, heel- en vroedkunde, burgemeester, gedomicil. te Gilles-Waes.

D. Jean Leonard Gruloos, negociant, gedomicilieerd te Gend, wegens zijn huisvrouw PAULINA Kluyskens.

E. Louis De Souter, advocaat te Gend, handelend namens juffer Octavie Virginie Cornelie Ghislaine Spinnael, rentenière, wonend te Aelst zeg Luyck (rue de la cathédrale no 3), dochter van wijlent Petrus Joseph bij wijlent JULIE Thérèse Kluyskens.

Het is geen toeval dat van de drie zoons er twee de titel voeren van docter in de genees-, heel- en vroedkunde. De traditie werd trouwens voortgezet, zoals blijken zal uit de hierbij gevoegde stamtafel.

BRONNEN :

Dr. L. Elaut : Jozef Kluyskens, de laatst chirurgijn, de eerste chirurg, in «Kultuurleven», nr 4, mei 1952, blz. 276 tot 292.

De Potter en Broeckaert : Geschiedenis der stad Aalst, vierde deel, blz. 267 tot 277.

Flandria Nostra : derde deel, blz. 330 en 332.

Paul Stuyver : De kerk van Erpe, in «Mededelingen van de Heemkundige Kring van Mere», juni 1965.

Inlichtingen werden ons vriendelijk bezorgd door :
Dr. Jan Kluyskens, oogarts te Gent,
E.H. Schurmans, S.J. te Aalst,
de heer St. De Boeck, assistent scheikunde te Gent uit Erpe,
waarvoor onze innigste dank !

F. COURTEAUX.

STAMTAFEL

JOZEF FRANS KLUYSKENS
1771-1843

had drie zoons; de jongste

A. **GUSTAAF**
1820-1877
Dr. med. te Landegem

ook drie zoons :

CHARLES
1853-1909
Dr. med. te Landegem
Had drie zoons :

ADOLF
Dr. med. te Olsene

VICTOR
geen mann. afstamm.
Kleinzoon dr. med. te Gent

GUSTAAF (de oudste)
° 1882
Dr. med. te Landegem
Nu met rust
heeft drie zoons, o.m.

JAN (° 1913)
Promoveerde in 1938
Oogspecialist te
Gent (1941)

ALBERT
Rechtsgeleerde
Prof. en Rektor aan de
Universiteit te Gent
† 1956
Had vier zoons, o.m.

PAUL
Geassocieerd Prof.
aan de geneeskundige
fakulteit te Gent

JACQUES s.j.
Leraar retorika te Aalst,
nu te Borgerhout

LEON (de jongste)
Dr. med. te Knesselare
† in 1961 bij een
verkeersongeval

B. **ADOLF**
Kapitein bij de Nederlandse marine :
een kleinzoon is chirurg Cautermann te Antwerpen.

C. **HYPOLITE** (de oudste)
Liet geen mannelijk nageslacht; een van zijn nakomelingen is geneesheer te Gent.

TEVEEL BROEDERLIEFDE

31-7-1597.

Jan de Gheytere fs Jans heeft op 11-7 te 5 uur in de namiddag de luitenant-baljuw van de vrijheid van Velzeke, die ten huize van zijn broeder Adriaen de Gheytere een boetstraffelijke verkoop hield, nog al hardhandig aangepakt «zijn craeghe van den halse getrocken ende in de more geworpen», daarbij met de «vuijst eenen slach up sijnen kinne» gegeven «ende vander aerden up te nemen eenen stock met intentie van daermede te werpen naer den voorn. luitenant».

Hij werd veroordeeld om «in u lijwaet bloots hooft met eene onghebrande tortse in u handen ende aldaer (voor het hof) vallende up beede uwe knien Godt almachtick en thof inden naeme van justitie te bidden verghiffenisse, draeghende alzoo tot binnen de Collegiale kercke van Ste Pharailde tusschen huissiers van den zelven hove de voors. tortse die ghij daer laeten sult ten dienste van (den) helighen Sacramente en al tzelve te doene inde vierschaere van de voorn. vryeheijt, mitsgh(aders) alhier in consistorie t uwen coste te doen maecken ende stellen een ijseren vuyst met inscriptie ghecostumeert», daarbij bij herhaling bedreiging met verbanning. Nog te betalen : de gevangenis- en proceskosten.

46 r°, V°.

VECHTERSBAZEN TE HUNDELGEM.

7-11-1598.

Anthoine vander Haeghen, geboortig van Templeuve, wou op de avond van 5 september met geweld het huis van Pieter van den Broucke te Hundelgem, samen met Livin de Wispeleer en Pierre Foecqueu, binnendringen, gezien de eigenaar de toegang weigerde. Bij de ruize die hierop volgde werd Jan van Veghate (vriend van Pieter van den Broucke) en de vrouw van Pieter gekwets, terwijl de baljuw van Hundelgem, die de vechters wou aanhouden, een slag op het hoofd kreeg, zodat hij zich moest terugtrekken.

Anthoine van der Haeghen werd veroordeeld om voor het hof te verschijnen in zijn hemd, met een waskaars van drie pond in de hand, God en het hof om vergiffenis vragend en luidop zeggend spijt te hebben, daarna de kaars te dragen, tussen 2 deurwaarders, naar de S. Veerlekerk en ze te offeren aan het Allerheiligste. Dezelfde boete moest hij vervullen, binnen de 14 dagen, op een zondag onder de mis te Hundelgem. Daarbij valt een boete te betalen van 40 gulden + de onkosten voor de gevangenis.

52 r° — 53 r° (franse tekst).

(Ra. Gent : fonds Raad van Vlaanderen, Register van Criminele Sentencien, nr. 8594).

J.d.B.

PLECHTIGE HERDENKING

van de terugkeer van het Rubens-schilderij uit Parijs

naar de St.-Martinuskerk

op zondag, 4 september 1966, te 15 u.

PROGRAMMA:

1. Louis VAN DER PAEL speelt op het orgel:
   Tocata op de 3e toon — Pieter Cornet (1562-1626)
   Echo Fantasia — Sweelinck (1562-1621)
2. Frits COURTEAUX vertelt:
   Hoe het schilderij van Rubens te Aalst terecht kwam en er, na 22 jaar verbanning, terugkeerde in 1816.
3. Herman SLAGMULDER zingt:
   Gibt mir mein Jesum wieder — J.S. Bach (1685-1750)
4. Jan VAN DER HULST ontleedt het kunstwerk.
5. Renaat MAES speelt op het orgel:
   Nur freut euch — J.S. Bach
   Wohl mir, das ich — J.S. Bach
6. Ignace DE VOS situeert «De Pestlijders» in het werk van Rubens.
7. Herman SLAGMULDER zingt:
   Gebed voor het Vaderland — Gaston Feremans
8. Renaat MORES toont ons de kunstschatten van de sacristie.
9. Marc DE BRUYN verklaart de betekenis van de nieuwe altaartafel.

Iedereen is vriendelijk uitgenodigd voor deze historische en kunstvolle namiddag in de hoofdkerk van Aalst.

HET LAND VAN AALST

Tweemaandelijks Tijdschrift

Voorzitter : F. Courteaux, Acaciastraat 7, Aalst - Tel. (053) 280.96
Beheerder : G. van Bockstaele, Steenweg 87, Viane-Moerbeke
Tel. (054) 424.93
Redaktiesekretaris : E.H. J. de Brouwer, pastorie, St.-Gillis-Denderm.
Tel. (052) 232.17
Recensiedienst : E.H. V. Gaublomme, pastoor, Gottem - T. (051) 630.80
Ruildienst : M. Cornelis, Dwarsstraat 50, Denderleeuw - T. (053) 667.02
Bestuursleden : B. Boel, J. Pieters, A. van Lul

Prijs voor het jaarabonnement :
voor leden 120 F, voor steunende leden 200 F en voor ereleden 500 F
te storten op de postrekening «Het Land van Aalst», nr 5869.11

Gewoon los nummer (30 F) te bestellen bij de hr. Marcel Cornelis
en VOORAF te storten op voornoemde postrekening.

INHOUD VAN Nr 3
1966

A. van Geertsom — Beroepsnamen en Bijnamen 81
J.d.B. — Opstand tegen de baljuw van Beerlegem 111
— Belediging van een kluizenaar 112
— Ketterse boeken 112
F. Courteaux — Jozef Kluyskens 113
J.d.B. — Teveel broederliefde 120
— Vechtersbazen te Hundelgem 120
Plechtige herdenking van de terugkeer van het Rubens-schilderij Omslag

Drukkerij «Het Reklaamblad», Nieuwstraat 29, Lede - telefoon (053) 237.87